

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้

- ส่วนที่ 1. - แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์
  - แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องข่าว
  - แนวคิดเรื่องนายประตูข่าวสาร (Gatekeeper)
  - แนวคิดเรื่องการจัดวาระข่าวสาร (Agenda - Setting)
- ส่วนที่ 2. - การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
- ส่วนที่ 3. - งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 1.

แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์ คือ สิ่งพิมพ์ที่ออกตามระยะเวลาที่กำหนดติดต่อกันเป็นลำดับและมีลักษณะเป็นกระดาษขนาดใหญ่ จำนวนหลายแผ่นพับได้ มีจุดมุ่งหมายในการเสนอข่าวสาร และสิ่งที่น่าสนใจทั่วไป¹

---

¹ Carter V. Good, Dictionaery of Education London ; McGraw Hillm, 1956 p. 637.

หนังสือพิมพ์รายวัน คือหนังสือพิมพ์ที่ออกจำหน่ายสม่ำเสมอเป็นประจำทุกวัน มักจะพิมพ์ในเมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ ๆ ลงข่าวทุกชนิด เช่น ข่าวธุรกิจ ข่าวในประเทศ ข่าวกีฬา ข่าวสังคม ข่าวบันเทิง เป็นต้น โดยช่วงที่นำมาลงต้องเป็นข่าวสด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันนั้นหรืออย่างช้าไม่เกิน 2-3 วัน ²

ตามพระราชบัญญัติ การพิมพ์พุทธศักราช 2484 มาตรา 4 ได้ให้คำจำกัดความของหนังสือพิมพ์ไว้ว่า "หนังสือพิมพ์" หมายถึงสิ่งพิมพ์ซึ่งมีชื่อจำหน่ายเช่นเดียวกัน และออกหรือเจตนาออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตามมีข้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ตาม ³

สุกัญญา ตริระวนิช ⁴ อธิบายว่า หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือบอกข่าวและหมายรวมถึงตั้งแต่หนังสือข่าวฉบับย่อย ๆ ทำด้วยฝีมือของคนเพียง 2-3 คนไปถึงหนังสือพิมพ์ระดับชาติที่ออกในเมืองใหญ่ๆ มีคนงานเป็นร้อยเป็นพัน หนังสือพิมพ์อาจออกเป็นรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือนก็ได้ หนังสือพิมพ์ประกอบด้วยตัวพิมพ์ หมึกพิมพ์และกระดาษ

พัชรา ศิลรักษา ⁵ อธิบายว่า หนังสือพิมพ์เป็นสิ่งพิมพ์ที่เสนอข่าวและเหตุการณ์เคลื่อนไหวใหม่ ๆ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ข่าวการเมือง ข่าวการเศรษฐกิจและสังคม ข่าวการศึกษา ข่าวกีฬา ข่าวธุรกิจและบันเทิง มีลักษณะเป็น

² Julion Adams, Press Time ; New York : Practice Hall, 1959 p. 29.

³ สุวัฒน์ นุ่มนนท์, พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484. เอกสารวิชากฎหมายสื่อสารมวลชน (กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523)

⁴ สุกัญญา ตริระวนิช, ประวัติการหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช (2325 - 2475) (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520)

⁵ พัชรา ศิลรักษา, ห้องสมุดและการศึกษาค้นคว้า (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2521)

กระดาษขนาดใหญ่จำนวนหลายแผ่นพับได้ หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะออกเป็นรายวันเพื่อเสนอข่าวสดต่อประชาชน ช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้กว้างขวางทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ

ปรมะ ทัศเวทิน 6 สรุปว่าหนังสือพิมพ์หมายถึง สิ่งพิมพ์ซึ่งรวบรวมข่าวสารข้อคิดเห็น และสารบันเทิงเชิงระดมต่าง ๆ โดยพิมพ์บนกระดาษพิมพ์ราคาถูก ทั้งนี้อาจพิมพ์ออกเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายบิษ หรือรายเดือนก็ได้

Duane Bradley 7 ได้ให้ความหมายว่า หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งรวบรวมข่าวสาร ความบันเทิง พิมพ์บนกระดาษราคาถูกซึ่งอาจพิมพ์เป็นรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน หนังสือพิมพ์จะลำสมัยไปทันทีที่ฉบับใหม่ปรากฏขึ้นมาแทนที่

จากความหมายของหนังสือพิมพ์ดังที่ได้อธิบายมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์คือ สิ่งพิมพ์ที่มีระยะเวลาในการออกตามที่มีการกำหนดติดต่อกันไปตามลำดับ ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบรายวัน รายสัปดาห์ รายบิษหรือรายเดือน มีลักษณะเป็นกระดาษขนาดใหญ่ จำนวนหลายแผ่นพับได้เสนอข่าวทุกชนิดที่เป็นข่าวสดและน่าสนใจ นอกจากนั้นหนังสือพิมพ์ยังต้องเสนอบทความและคอลัมน์ต่าง ๆ เพื่อเป็นการแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่กำลังเป็นที่สนใจของประชาชนในขณะนั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6 ปรมะ ทัศเวทิน, หลักนิเทศศาสตร์ (กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529)

7 Duane Bradley ., op. cit

ลักษณะของหนังสือพิมพ์

รูปแบบของหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มักเป็นมาตรฐานเดียวกัน คือ ใช้กระดาษไม้คันทนหลายแผ่นเรียงซ้อนกันและไม่เย็บติดกัน ขนาดของกระดาษที่ใช้มี 2 ขนาด คือ ขนาด $15' \times 22'$ หรือที่เรียกว่า หนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่ (Full Size) และขนาด $11' \times 13'$ ซึ่งมีขนาดของหน้าประมาณ $1/2$ ของหนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่ หรือเรียกโดยทั่วไปว่า ขนาด tabloid ⁸

บำรุงสุข สีอำไพ ⁹ ได้อธิบายสรุปลักษณะของหนังสือพิมพ์ไว้ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่มีความถูกต้อง ในบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลายในปัจจุบัน หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มีความถูกต้องที่สุด
2. หนังสือพิมพ์เป็นที่แพร่หลายทั่วไป หาซื้อได้ง่าย
3. หนังสือพิมพ์นั้นเสนอภาพ และข่าวเรื่องราวที่สามารถเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐานได้คงสภาพนาน เมื่อประสงค์อ่านหรืออ้างอิงก็สามารถกระทำได้
4. หนังสือพิมพ์ให้ข่าวสารและรายละเอียดได้ลึกซึ้งมากกว่าวิทยุ โทรทัศน์
5. หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่แตกต่างไปจากสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ข่าวสารต่าง ๆ เป็นเรื่องใหม่ น่าสนใจ ชักจูงให้อยากอ่าน อ่านแล้วเกิดความรู้และความเข้าใจ เหตุการณ์ต่าง ๆ มีข้อมูลในการตัดสินใจบางกรณีทำให้มองเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยทัศนคติอันกว้างและพัฒนาความรู้ตึกนึกคิดเป็นอย่างดี

⁸ คุรุณี หิรัญรักษ์, การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น (กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529) หน้า 2.

⁹ บำรุงสุข สีอำไพ, บทบาทของหนังสือพิมพ์กับการพัฒนาประเทศ นิเทศสาร (1 สิงหาคม 2520) , หน้า 8

รัฐจวน อินทรกำแหง¹⁰ ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือพิมพ์ สรุปได้ดังนี้ หนังสือพิมพ์ทั่วไปจะมีมาตรฐานเดียวกันเรื่องรูปแบบ กล่าวคือ ใช้กระดาษไม่คืนกวางเรียงซ้อนกัน 12- 20 หน้า ไม่เย็บติดกัน การจัดหน้า จัดคอลัมน์ การเสนอเนื้อหาของแต่ละหน้าไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน อาจเรียงเรื่องที่น่าสนใจไว้หน้าแรก หรือหน้าอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละฉบับ ชื่อหนังสือพิมพ์มักจะอยู่ก่อนไปทางข้างบนด้านซ้าย หรือตรงกลางหน้าแรก บริเวณชื่อจะมีเครื่องหมายหรือคำขวัญของหนังสือพิมพ์อยู่ด้วย หน้าแรกของหนังสือพิมพ์ บอกปีที่ ฉบับที่ และวัน เดือน ปี ฉบับแรก ฉบับหลัง ถ้าพิมพ์หลายครั้งในแต่ละวัน บอกสถานที่พิมพ์ ชื่อบรรณาธิการ และคณะบรรณาธิการไว้ตอนล่างสุดของหน้าแรกหรือหน้าสุดท้าย อาจมีบางฉบับบอกไว้หน้าอื่น หน้าสุดท้ายมักจะใช้สำหรับต่อข้อความจากหน้าอื่น

ประเภทของหนังสือพิมพ์

Seymour¹¹ แบ่งลักษณะของหนังสือพิมพ์ได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. หนังสือพิมพ์ประเภทเฟื่องคุณภาพ (The Quality Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาส่วนใหญ่สนองตอบความพอใจด้านความรู้ ความคิดของผู้อ่านในระยะยาวเนื้อหาเกี่ยวกับ การเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ ในด้านข่าว บทความ ความคิดเห็นตั้งอยู่บนความเป็นจริงของข้อเท็จจริง การอธิบายเบื้องหลังข่าว ประเด็นข่าวเขียนถูกต้องตามหลักวิชาการ การจัดวางรูปแบบไม่เน้นเรื่องความสวยงามสะดุดตา ผู้อ่านส่วนใหญ่เป็นพวกปัญญาชนและเป็นนักวิชาชีพที่สนใจการเมืองการปกครอง การบริหารบ้านเมืองของรัฐบาล

¹⁰ รัฐจวน อินทรกำแหง, การเลือกหนังสือพิมพ์และวารสาร (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2515), หน้า 32.

¹¹ Colin Seymour - ure , The Press Politics and Public (London ; New Fetterland : 1968) p. 308.

2. หนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งปริมาณ (The Quantity Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาส่วนใหญ่สนองตอบความต้องการความผ่อนคลายอารมณ์ของผู้อ่านทันที เนื้อหาข่าวเกี่ยวกับความสนใจของมนุษย์ (Human Interest) ข่าวบันเทิง ข่าวอาชญากรรม ข่าวตื้นตันเร้าอารมณ์ ข่าวการเมืองไม่หนักเกินไป การจัดวางรูปแบบเน้นให้สะดุดตาคนอ่าน การพาดหัวข่าวเร้าความสนใจด้วยตัวอักษรใหญ่ ๆ สาระส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับมนุษย์ ผู้อ่านเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ

ประชัน วัลลิโก ¹² การแบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์ทั่วไปมักจะยึดลักษณะในการเสนอข่าวเป็นแนวในการพิจารณา โดยแบ่งหนังสือพิมพ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ (Quality Newspaper) หรือหนังสือพิมพ์ประเภทข่าวแข็งเป็นหนังสือพิมพ์ซึ่งเสนอข่าวการเมืองเป็นส่วนใหญ่ รูปแบบการเสนอข่าวเป็นไปอย่างเรียบ ๆ ไม่อึกทึกครึกโครม เป็นหนังสือพิมพ์ที่ผู้อ่านได้รับความพอใจซ้ำ หนักไปในทางให้ความรู้และประสบการณ์แก่ผู้อ่าน อาทิ ข่าวสารการเมือง เศรษฐกิจ ข่าวการเมืองระหว่างประเทศ ตัวอย่างหนังสือพิมพ์รายวันประเภทนี้ในประเทศไทย ได้แก่ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ

2. หนังสือพิมพ์ประเภทแพร่หลายทั่วไป (Quantity Newspaper) หรือหนังสือพิมพ์ประเภทข่าวอ่อน จะเสนอข่าวที่ก่อให้เกิดความตื่นตันอย่างเต็มที่ เพื่อเรียกร้องความสนใจมากที่สุด เป็นหนังสือพิมพ์ที่ประกอบด้วยข่าวที่ผู้อ่านได้รับความพอใจอย่างรวดเร็ว มุ่งที่เสนอความบันเทิงต่อผู้อ่าน เช่น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ เป็นต้น

---

¹² ประชัน วัลลิโก, หลักการเขียนข่าว (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516) หน้า 38.

สุภาพันท์ บุญสะอาด¹³ ได้จำแนกหนังสือพิมพ์ออกตามเนื้อหาสาระของข่าว โดยยึดหลักผู้อ่าน แบ่งหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. หนังสือพิมพ์สำหรับปัญญาชน หรือหนังสือพิมพ์ที่หนักไปในด้านเสนอข่าว การเมือง หนังสือพิมพ์ประเภทนี้จัดหน้าเรียบ ๆ พาดหัวข่าวสำคัญทางการเมืองปัจจุบัน และข่าวเหตุการณ์ของโลก ตีพิมพ์ภาพประกอบน้อย
2. หนังสือพิมพ์สำหรับประชาชนทั่วไปหรือหนังสือพิมพ์ที่เอาใจตลาด มักมีข่าว หนักไปในเรื่องอาชญากรรม เป็นการเร้าความสนใจของชาวบ้านก่อให้เกิดความตื่นเต้น มี ภาพประกอบมาก
3. หนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวเศรษฐกิจและข่าวการค้าโดยตรง ข่าวทั้งหน้าแรก และหน้าในซึ่งแม้จะเป็นบทความ สารคดี ทั้งคอลัมน์สังคมก็เป็นเรื่องราวทางเศรษฐกิจ การค้าขาย สินค้าประเภทต่าง ๆ ราคาสินค้า ราคาเงินตรา รวมทั้งข่าวเศรษฐกิจในต่าง จังหวัดด้วย ไม่มีการเสนอข่าวการเมือง ข่าวอาชญากรรมและเรื่องรื่นรมย์เลยแม้แต่การ โฆษณาก็เป็นเรื่องในวงการธุรกิจการค้าทั้งสิ้น

บุญเลิศ ศุกคิดถก¹⁴ แบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์รายวันออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. หนังสือพิมพ์รายวันประเภทคุณภาพ (Quality Newspapers) หรือ หนังสือพิมพ์ประเภทข่าวแข็ง (Hard News) หนังสือพิมพ์ประเภทนี้มุ่งให้ความสำคัญต่อ ข่าวสารที่เน้นหนักทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และปัญหาในหลาย ๆ ด้าน เนื้อหา

¹³ สุภาพันท์ บุญสะอาด, ประวัติหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย (กรุงเทพฯ : โอเคียนส์โตร์, 2515) หน้า 34.

¹⁴ บุญเลิศ ศุกคิดถก, สิทธิการสื่อสารในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์ , 2527) หน้า 83.

ส่วนใหญ่ประกอบด้วยข่าวและบทความประเภทหนักสมอง หรือประเภทผู้อ่านได้รับความพอใจช้า (Delayed - reward News) ตัวอย่างของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ได้แก่ สยามรัฐ มติชน มาตุภูมิ

2. หนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม (Popular Newspapers)
หนังสือพิมพ์ประเภทนี้ มุ่งให้ความสำคัญต่อข่าวสารประเภทเร้าอารมณ์ ตื่นเต้น เนื้อหาส่วนใหญ่ประกอบด้วยข่าวหรือบทความประเภทเบาสมอง (Soft News) หรือเนื้อหาประเภทที่ผู้อ่านได้รับความพอใจทันที (Immediate-Reward News) เช่นข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา ข่าวสังคม และข่าวอาชญากรรม เป็นต้น หนังสือพิมพ์ประเภทนี้มีผู้นิยมอ่านทุกระดับชั้น จำนวนจำหน่ายสูงมีนโยบายให้อ่านเพื่อพักผ่อนสมองและก่อให้เกิดความรู้สึกทางอารมณ์ได้มาก ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ได้แก่ ไทยรัฐ คาวสยาม เกลินิวส์ เกลิมิเวอร์

3. หนังสือพิมพ์รายวันประเภทกึ่งคุณภาพกึ่งประชานิยม (Semi-Quality and Semi-Popular Newspapers) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีลักษณะเนื้อหาผสมผสานกันระหว่าง หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพและหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม ได้แก่ หนังสือพิมพ์บ้านเมือง และแนวหน้า

ครุณี หิรัญรักษ์¹⁵ ได้จำแนกหนังสือพิมพ์ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม (Popular Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มุ่งให้ความสำคัญต่อข่าวสารประเภทเร้าอารมณ์ตื่นเต้น และข่าวเบา ข่าวดังกล่าวนี้ ได้แก่ ข่าวอาชญากรรม ข่าวอุบัติเหตุ ไฟไหม้ ข่าวในแวดวงสังคม เป็นต้น ซึ่งเป็นข่าวที่คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ เหมาะสำหรับผู้่านทุกระดับ ผลที่ตามมาจากการอ่านและตลอดจนการใช้ภาษาหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ จะมีลักษณะทันทีทันใด การจัดหน้าของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะเน้นด้านดึงดูดใจ และเร้าอารมณ์ผู้อ่านให้มากที่สุดจำนวนจำหน่ายค่อนข้างสูง

¹⁵ ครุณี หิรัญรักษ์, การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น อ้างแล้ว หน้า 4 - 5 .

2. หนังสือพิมพ์ประเภทพ่วงคุณภาพ (Quality Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มุ่งให้ความสำคัญกับข่าวสารที่เน้นหนักทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ข่าวสารดังกล่าวมีลักษณะเป็นข่าวหนัก เหมาะสำหรับผู้่านที่สนใจอยู่ในวงการ ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ประเภทนี้มีจำนวนค่อนข้างจำกัดและน้อยกว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม ดังนั้นจำนวนจำหน่ายจึงต่ำกว่าหนังสือพิมพ์ประเภทแรก

จากการแบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์ดังที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวมาในข้างต้น พอสรุปได้ว่า ประเภทของหนังสือพิมพ์นั้นได้มีการแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ เป็นหนังสือพิมพ์ประเภทเชิงคุณภาพ (Quality Newspaper) และประเภทเชิงปริมาณหรือประชานิยม (Popular Newspaper) ซึ่งทั้ง 2 ประเภท นี้เป็นที่นิยมโดยทั่วไป และนอกจากนั้นยังนักวิชาการบางท่านยังแบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์เพิ่มขึ้นเป็นอีกประเภทหนึ่งคือ ประเภทกึ่งคุณภาพและปริมาณ (Mixed Quality and Popular Newspapers)

สถานะของหนังสือพิมพ์นอกจากจะมีสถานะความเป็นสถาบันสาธารณะที่มีหน้าที่รับใช้สังคมแล้วหนังสือพิมพ์ยังเป็นกิจการที่ต้องทำกำไรเลี้ยงตัวเองในฐานะที่เป็นธุรกิจเอกชน ในสถานะความเป็นธุรกิจเอกชนนั้น หนังสือพิมพ์จำเป็นต้องดำเนินการตามแบบฉบับของการบริหารธุรกิจเพื่อสร้างผลกำไรตอบแทนการลงทุน รวมทั้งให้ธุรกิจอยู่รอดและเจริญเติบโตขึ้นไปเรื่อย ๆ นอกจากนั้นหนังสือพิมพ์ยังต้องมีการแข่งขันกันเองระหว่างหนังสือพิมพ์ด้วยกัน เหตุนี้หนังสือพิมพ์จึงมีสภาพไม่แตกต่างไปจากสินค้าทั่วไปเท่าใดนักจะดีกว่าสินค้าอื่นอยู่บ้างก็ตรงที่เป็นสินค้าที่ " ประเทืองปัญญา " เท่านั้น

สถานะทั้งสองของหนังสือพิมพ์คือ สถานะความเป็นสถาบันสาธารณะและสถานะความเป็นธุรกิจเอกชน เป็นสถานะที่หนังสือพิมพ์จำเป็นจะต้องดำรงอยู่ให้ไต่ทั้งสองสถานะพร้อมกันถ้าขาดสถานะใดสถานะหนึ่งหนังสือพิมพ์ ก็อาจจะต้องขาดทุนคงอยู่เป็นธุรกิจต่อไปไม่ได้หรือแม้อยู่ไต่ก็จะอยู่อย่างไมโครเป็นที่ยอมรับเท่าใดนัก ¹⁶

ภาระบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ Duane Bradley (1971 : 18-25 อ้างใน สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2529 :13 -16) กล่าวว่า การที่หนังสือพิมพ์จะสามารถดำรงอยู่ได้สองสถานะพร้อมกันนั้นหนังสือพิมพ์จะต้องมีภาระหน้าที่ผูกพัน (Functions) ซึ่งภาระหน้าที่โดยกว้าง ๆ นั้นมีอยู่ 5 ประการ คือ ¹⁷

1. ภาระหน้าที่ในการเสนอข่าวสาร (To Provide Information)

ภาระหน้าที่ในการเสนอข่าวสารนี้ เป็นงานที่สร้างชื่อเสียงให้แก่หนังสือพิมพ์โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวันเป็นอย่างยิ่ง หนังสือพิมพ์ใดที่หาข่าว เขียนข่าวและตีพิมพ์ข่าวออกมาเสนอให้ผู้อ่านได้รับทราบข่าวที่ถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริงอย่างครบถ้วน และทันต่อเหตุการณ์ที่ผู้อ่านต้องการทราบ หนังสือพิมพ์นั้นก็มักจะเป็นที่นิยมของผู้อ่านในปัจจุบันวิธีการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์ได้รับการปรับปรุงให้มีการนำเสนอที่ทันสมัยขึ้น โดยการเสนอข่าวนั้นมักจะทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนว่า ผู้อ่านได้เข้าไปเห็นเหตุการณ์นั้น ๆ ขณะที่กำลังเกิดขึ้นด้วยตัวของผู้อ่านเอง ขณะเดียวกันหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันยังรับเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้เป็นเครื่องมือรับ-ส่งข่าวสารให้รวดเร็วยิ่งขึ้น มีการพัฒนาระบบการพิมพ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกว่าเดิม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁶ ขวลิต ปัญญาลักษณ์, บทบาทหนังสือพิมพ์ต่อสังคม เอกสารประกอบการบรรยาย, 2526 . (อัดสำเนา)

¹⁷ สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น อ้างแล้ว หน้า 13 - 16.

2. ภาระหน้าที่ในการเสนอความคิดเห็นหรืออธิบายความหมายของข่าว

(To Offer Guidance or to Explain the Meaning of the News)

ภาระหน้าที่นี้หมายถึงว่า หนังสือพิมพ์จะต้องให้การชี้แนะแนวทางหรืออธิบายไขความ (Interpret) ของข่าว ซึ่งหนังสือพิมพ์สามารถทำได้ โดยการนำเสนอข่าวที่กำลังเป็นปัญหาสาธารณะอยู่ขณะนั้นขึ้นมาเขียนวิพากษ์วิจารณ์ให้ความคิดเห็นคิดติงและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องในรูปของบทบรรณาธิการ และบทวิจารณ์ หรืออาจจะนำเสนอในรูปแบบของการรายงานข่าวแบบอธิบายไขความ โดยมีการอธิบายทั้งเบื้องหน้าเบื้องหลังของเหตุการณ์นั้น ๆ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากปัญหาที่เป็นข่าวดังกล่าว

อย่างไรก็ดี ในการชี้แนะแนวทางของหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์จะต้องตระหนักว่าหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องเสนอความคิดเห็นทั้งสองด้าน ทั้งด้านที่เห็นพ้องกับความเห็นของหนังสือพิมพ์และทั้งด้านที่คัดค้าน ไม่ว่าหนังสือพิมพ์จะเห็นว่า ความคิดเห็นที่คัดค้านนั้นจะเป็นความคิดเห็นที่ผิด ๆ สำหรับเรื่องนี้หนังสือพิมพ์จำเป็นต้องใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งในอันที่จะไม่ให้ความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์เองเข้าไปมีอิทธิพล ต่อการรายงานข่าวที่เกี่ยวข้อง จนอาจจะเป็นการโน้มน้าวใจผู้อ่านให้คล้อยตามอย่างไม่ยุติธรรมได้

3. ภาระหน้าที่ในการให้ความบันเทิง (To Provide Entertainment)

ภาระหน้าที่นี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยผ่อนคลายความเคร่งเครียดจากการอ่านข่าวและบทความ ความคิดเห็นต่าง ๆ ให้แก่ผู้อ่าน แต่มีผู้อ่านบางกลุ่มเห็นว่า หนังสือพิมพ์ไม่ควรจะมีเรื่องราวเกี่ยวกับความบันเทิงเข้ามาแย่งเนื้อที่ข่าว และบทความอันเป็นวัตถุประสงค์หลักที่หนังสือพิมพ์ต้องเสนอ บุคคลเหล่านี้เห็นว่า ในปัจจุบันหนังสือพิมพ์หลายฉบับได้อุทิศเนื้อที่อันมีค่าของหนังสือพิมพ์ให้แก่เรื่องราวเกี่ยวกับ นวนิยาย ภาพยนตร์ การ์ตูน ฯลฯ มากเกินไป แต่ถ้าจะว่ากันไปแล้ว เรื่องราวดังกล่าวมานี้ นับว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งของหนังสือพิมพ์เช่นกัน ทั้งนี้เพราะเรื่องราวความบันเทิงเหล่านี้สามารถช่วยเพิ่มจำนวนจำหน่ายจำนวนผู้อ่าน รวมทั้งจำนวนโฆษณาอันจะมีผลให้หนังสือพิมพ์คงความเป็นธุรกิจเอกชนของตนอยู่ได้

4. ภาระหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ (To Serve the Public)

หนังสือพิมพ์มีภาระหน้าที่ ที่จะต้องช่วยยกระดับความเป็นอยู่และการกินคืออยู่ที่ให้แก่ประชาชน งานในภาระหน้าที่นี้ หนังสือพิมพ์ทำได้โดยการรายงานข่าวให้รัฐบาลได้รับรู้ถึงความยุติธรรมที่ประชาชนได้รับจากการปกครองของรัฐบาล ขณะเดียวกันก็ต้องคอยกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยแท้จริง โดยเฉพาะในการปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาสำคัญ ๆ ซึ่งหนังสือพิมพ์เห็นว่าจะช่วยให้ประชาชนได้มีชีวิตที่ดีขึ้น การปฏิบัติภาระหน้าที่ที่เห็นได้อย่างชัดเจนในค่านี้อีก การที่หนังสือพิมพ์อุทิศเนื้อที่ของหนังสือพิมพ์ลงข่าวเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือประชาชนผู้เจ็บป่วยยากไร้ หรือผู้ที่ต้องประสบเคราะห์กรรม หรือมหัศจรรย์ มิฉะนั้นก็เปิดคอลัมน์รับเรื่องราวร้องทุกข์ตอบปัญหาทางการแพทย์ หรือช่วยลงข่าวที่เป็นเรื่องสาธารณกุศล รวมทั้งหนังสือพิมพ์เข้าช่วยเหลือการกุศลและผู้ยากไร้ด้วยเงินทุนของหนังสือพิมพ์เอง

5. ภาระหน้าที่ในการเป็นองค์กรธุรกิจ (To Stay Business)

หนังสือพิมพ์เพื่อที่จะยังคงตีพิมพ์อยู่ได้ตลอดไป หนังสือพิมพ์จะต้องมีจำนวนผู้ซื้อที่เพียงพอและจะต้องมีโฆษณาจำนวนมากพอที่จะได้เงินมาเป็นค่าใช้จ่ายและเป็นเงินทุนหมุนเวียนต่อไป ปกติหนังสือพิมพ์ได้รายรับจากการขายหนังสือพิมพ์นั้น ประมาณหนึ่งในสามของจำนวนเงินรายได้ทั้งหมดเท่านั้น ส่วนเงินรายได้ที่เหลืออีกราวสองในสามได้มาจากการขายโฆษณา

สำหรับจำนวนเนื้อที่โฆษณาและอัตราค่าโฆษณานั้น ขึ้นอยู่กับจำนวนจำหน่ายของหนังสือพิมพ์เอง หนังสือพิมพ์ที่มีจำนวนจำหน่ายสูง มักจะมีบริษัทห้างร้านยินดีจ่ายค่าโฆษณาสูง ๆ เพื่อลงโฆษณาสินค้าของตนในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น นอกจากการหารายได้จาก การขายโฆษณาแล้ว หนังสือพิมพ์ยังต้องพยายามหาลูกค้าผู้อ่านใหม่ ๆ ให้เพิ่มขึ้น เหตุนี้เอง หนังสือพิมพ์จึงต้องมีข่าวที่ใหม่และสดอยู่เสมอ ทั้งยังต้องมีรูปลักษณะที่สวยงาม หนังสือพิมพ์จะต้องสนองความต้องการของผู้ซื้อตามค่าของเงินที่ผู้ซื้อเสียมันไป ซึ่งหมายความว่า หนังสือพิมพ์จะต้องทำให้ผู้ซื้อพอใจและพอใจมากกว่า หนังสือพิมพ์คู่แข่งอื่น ๆ ที่วางอยู่บนแผงขายเคียงข้างนั้นด้วย

นันทวัน สุชาติ¹⁸ (2520 : 65-67) กล่าวว่า หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ตามความคาดหวังของสังคม ดังนี้

1. หน้าที่ในการให้ข่าวสาร (To Inform) ถือเป็นหน้าที่สำคัญอันดับแรกของหนังสือพิมพ์ที่จะต้องเสาะแสวงหาข้อเท็จจริงที่ถูกต้องสมบูรณ์ มีพยานหลักฐานอ้างอิงได้เสมอ เพื่อนำเสนอแก่ผู้อ่านอย่างเที่ยงธรรมตามความเป็นจริง ไม่บิดเบือนทั้งโดยอคติส่วนตัว หรือโดยมุ่งประโยชน์ทางการค้า

2. ช่วยกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัว (To Alert) โดยคำรณรงค์คล้ายคนยามที่คอยตรวจสอบความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดเวลาเพื่อนำเสนอแก่ผู้อ่านในทันทีที่เกิดเหตุการณ์สำคัญเพื่อให้ประชาชนตื่นตัวไม่ประมาทในภาวะการณ์บ้านเมือง

3. ช่วยตีความหมายของข่าว (To Interpret) สืบเนื่องจากความซับซ้อนของข่าวสารที่เกิดขึ้น ทำให้มีความจำเป็นที่นักหนังสือพิมพ์จะต้องช่วยอธิบายความหมายของข่าว ข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียวอาจโกหกได้ การบอกว่ามีอะไรเกิดขึ้นเท่านั้นจึงไม่พอ แต่นักหนังสือพิมพ์ต้องนำข้อเท็จจริงนั้นมาเขียนด้วยทัศนะในการมองข่าวอันเกิดจากประสบการณ์เฉพาะตน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจด้วยว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นมีความหมายอย่างไร บทบาทในเรื่องนี้จึงจำเป็นต้องกระทำไปโดยสุจริตใจเพื่อให้ภาพที่เป็นจริงของเหตุการณ์อย่างเที่ยงตรงและสมบูรณ์

4. ช่วยให้การศึกษแก่ผู้อ่าน (To Educate) ถือเป็นหน้าที่ที่มีความสำคัญยิ่งโดยเฉพาะสำหรับสภาพสังคมที่ประชาชนส่วนใหญ่ ยังห่างไกลจากข่าวสารความรู้ต่าง ๆ หนังสือพิมพ์ที่ดีจึงถือเสมือนครูของผู้อ่าน สามารถให้การศึกษานอกระบบ เช่นความรู้ค่านอนามัย วิทยาศาสตร์ อาชีพ เป็นต้น โดยการจัดแบ่งเนื้อหาไปตามลักษณะความสนใจของผู้อ่านของหนังสือพิมพ์แต่ละกลุ่ม

---

¹⁸ นันทวัน สุชาติ, นักหนังสือพิมพ์กับเสียงเรียกหาทางจริยธรรม นิเทศสาร 6 (2520), หน้า 63-69.

5. ช่วยนำผู้อ่าน (To lead & to Persuade) หนังสือพิมพ์สามารถแสดงความเป็นผู้นำทางความคิดเห็นที่ชี้แนะผู้อ่านให้คิดและกระทำ หรือละเว้นในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ทั้งนี้การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นส่วนบุคคลจะต้องขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบต่อผลสะท้อนที่จะเกิดขึ้นในสังคมด้วย

6. จัดให้มีเวทีของการแสดงความคิดเห็น (To Provide a Forum) การดำรงรักษาความเป็นกลาง หรือการปฏิบัติหน้าที่อย่างปราศจากความลำเอียงในเหตุการณ์ที่มีปัญหาขัดแย้ง ถือเป็นคุณสมบัติอันจำเป็นยิ่งที่ต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นเป็นเบื้องต้น นักหนังสือพิมพ์ต้องใจกว้าง และยุติธรรมในการที่จะเสนอเวทีโต้แย้งเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ต่างทัศนะกัน

7. ให้สิ่งบันดาลใจ (To Inspire) หนังสือพิมพ์มีโอกาสที่จะช่วยลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการชักนำให้สังคมรู้จักถึงการให้แบ่งปันช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ยาก การเป็นสื่อกลางในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทางการกุศลจะช่วยสร้างเสริมค่านิยมของสังคมให้เด่นชัดขึ้น และขณะเดียวกันก็แสดงว่านักหนังสือพิมพ์มิใช่เป็นเพียงผู้ไปชุกฉวยความชั่วร้ายของสังคมมาตีแผ่เท่านั้น หากยังสามารถทำงานที่เป็นการสร้างสรรค์และจรรโลงสังคมให้น่าอยู่ขึ้น

8. ให้ความบันเทิง (To Entertain) จะเห็นว่าหน้าที่หนังสือพิมพ์ในการให้ความบันเทิงนั้นมีบทบาทเด่นชัดมากขึ้นในปัจจุบัน สาเหตุอาจเป็นด้วยการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของธุรกิจสิ่งพิมพ์ การแข่งขันและฉวยโอกาสในเรื่องจำนวนจำหน่ายทำให้นโยบายทางเศรษฐกิจเข้ามามีอิทธิพลเหมือนหน้าที่ประการอื่น ๆ ของหนังสือพิมพ์

ศศศรี จันทรรังษี ¹⁹ (2526 : 6-7) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ ไว้ 4 ประการ ดังนี้

¹⁹ ศศศรี จันทรรังษี, ขบวนการผลิตหนังสือพิมพ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1. หน้าที่ในการให้ข่าวสาร ได้แก่ การรายงานความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการประเมินคุณค่าแล้วว่าเป็นเหตุการณ์ที่น่าสนใจ มีคุณค่าทางข่าวเพียงพอที่จะได้รับความสนใจจากผู้อ่าน โดยที่ข่าวสารนี้อาจเป็นข่าวสารที่ใกล้ตัวหรือไกลตัวก็ได้ เช่น ข่าวในประเทศ หรือข่าวต่างประเทศ หนังสือพิมพ์จะต้องทำหน้าที่เสมือนหนึ่งผู้บันทึกเหตุการณ์ประจำวันให้ประชาชนได้ทราบ

2. หน้าที่ในการให้ความคิดเห็น ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นในบทความหรือคอลัมน์ต่าง ๆ ที่เสนอในหน้าในของหนังสือพิมพ์ เช่น คอลัมน์บทบรรณาธิการ บทวิเคราะห์ วิจารณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านมีแง่คิดหรือทัศนคติที่กว้างขวางขึ้นต่อเหตุการณ์ซึ่งกำลังเป็นที่สนใจต่อประชาชนในขณะนั้น โดยที่การแสดงความคิดเห็นเหล่านี้จะต้องอยู่บนพื้นฐานอันถูกต้องและชอบด้วยเหตุผล

3. หน้าที่ในการให้ความรู้ มีผู้กล่าวกันว่าหนังสือพิมพ์นั้นเปรียบเสมือนครู การให้ข่าวสารหรือความคิดเห็นตลอดจนเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน เป็นการศึกษาคือให้ความรู้แก่ประชาชนโดยอ้อม ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อประเทศที่กำลังพัฒนา ในปัจจุบันมีหนังสือพิมพ์หลายฉบับเสนอคอลัมน์ที่ให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ผู้อ่าน เช่น คอลัมน์เกี่ยวกับทางด้านการเมือง คอลัมน์เกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ ทางกการเกษตร ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

4. หน้าที่ในการให้ความบันเทิง ในสภาวะสังคมที่สลับซับซ้อนและยุ่งเหยิงเช่นปัจจุบัน สร้างความตึงเครียดให้กับประชาชนมิใช่น้อย ฉะนั้นหนังสือพิมพ์ควรมีส่วนในการผ่อนคลายความตึงเครียดนี้บ้าง ด้วยการเสนอเนื้อหาสาระบางอย่างที่ไม่หนักจนเกินไป เช่น เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งบันเทิงเริงรมย์ต่าง ๆ วิจารณ์ภาพยนตร์ แนะนำหนังสือ เชิญชวนให้ไปชมการแสดงดนตรี ละครที่น่าสนใจ ฯลฯ

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องข่าว

ในการศึกษาวิชาการทางด้าน นิเทศศาสตร์ (Communication Arts) ไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา การสื่อสารมวลชน หรือวาริชวิทยาและการแสดงก็ตาม จำเป็นที่ผู้ศึกษาจะต้องเรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับ ข่าว

(News) * เสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเรื่องของข่าวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสาร กล่าวคือเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบของการสื่อสารที่เรียกว่า Message ซึ่งพฤติกรรมของการรายงานข่าว และเขียนข่าวเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของผู้แปลรหัสข่าวสาร (Encoder) , แสวงหาและรวบรวมเหตุการณ์ข้อเท็จจริงอันเป็นวัตถุดิบมาเรียบเรียงใหม่ในรูปของ " ข่าว " และบทความสำหรับตีพิมพ์ในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือสื่อประเภทอื่น ๆ

สำหรับหนังสือพิมพ์แล้ว ข่าวถือว่าเป็นหัวใจของหนังสือพิมพ์รายวันที่เคียว ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ข่าวเป็นวัตถุดิบที่มีสาระสำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์ ²⁰

การรายงานข่าวคืออะไร

การรายงานข่าว หรือ การสื่อข่าว (Reporting) คือกระบวนการเสาะแสวงหาแหล่งกำเนิด การรวบรวม การพิจารณาคัดเลือกรายงานข่าว และสถานการณ์ที่น่าสนใจ และมีความสำคัญที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาให้ทันการ เที่ยงธรรม ชัดเจนโดยผ่านทางสื่อที่มีเนื้อที่และเวลาจำกัดที่เสนอแก่ผู้รับสาร

กระบวนการ คือ การกระทำที่ต่อเนื่องกันไป

การรวบรวม คือ การเสาะแสวงหาข้อเท็จจริงมากที่สุดจากจุดที่เกิดขึ้นของข่าว สารหนึ่งตลอดทั้งรวบรวมประเด็นต่าง ๆ ของข่าวนั้น เรียกว่าการทำข่าวนั้นเอง

การพิจารณาหรือประเมินคุณค่าข่าว หรือการคัดเลือกข่าว คือ การศึกษาดูว่าข่าวนั้น ๆ เมื่อเสนอออกไปแล้ว ผู้รับจะให้ความสนใจมากน้อยเพียงใด จะมีประโยชน์ต่อส่วนรวมเพียงใด และจะก่อให้เกิดผลตามมาอย่างไร

เหตุการณ์ (Event) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น รถชนคนเสียชีวิตแล้ว เกิดอุบัติเหตุรถไฟชนกัน หรือเครื่องบินตกมีคนเสียชีวิตจำนวนมาก เป็นต้น

---

²⁰ พิณี นันทวิจารณ์, การสื่อข่าวและเขียนข่าว เอกสารประกอบคำบรรยาย การอบรมผู้สื่อข่าวต่างจังหวัด , 2528 (อัครสำเนา)

สถานการณ์ (Situation) คือ สิ่งที่เราคาดว่าจะเกิดขึ้น เช่น การเตือนว่า การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน หรือการมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกันจะเกิดโรคเอดส์หรือโรคภูมิคุ้มกันเสื่อม การลดค่าเงินบาทจะทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าประเทศมากขึ้น เป็นต้น สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นจะมีผลกระทบกระเทือนต่อประชาชนแต่ละคนและส่วนรวมอย่างไร

ความสนใจ (Interest) ผู้รับข่าวเกิดความประทับใจ และมีผลกระทบกระเทือนมากน้อยแค่ไหน

ความสำคัญ (Significance) หมายถึง แนวโน้มที่จะเกิดผลกระทบกระเทือนต่อประชาชนส่วนใหญ่อย่างไร เช่น ข่าวน้ำมันขึ้นราคา เป็นต้น

การรายงานข่าวเป็นหัวใจของหนังสือพิมพ์ ดังนั้น บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้รายงานข่าว หรือบรรณาธิการ หัวหน้าที่ต้องทราบข่าวคืออะไร เหตุการณ์ข้อเท็จจริงใดสมควรที่จะได้รับเลือกให้เป็นข่าวมีหลักเกณฑ์ ในการพิจารณาคุณค่าของข่าว เช่นไร

ความหมายของข่าว News เป็นเนื้อหาที่สำคัญที่สุดเนื้อหาหนึ่งของหนังสือพิมพ์ ซึ่งมีผู้พยายามหาคำจำกัดความที่สมบูรณ์ เพื่ออธิบายความหมายของข่าวอยู่เสมอ แต่ยังไม่มีความสามารถนิยามคำว่า " ข่าว " ให้ได้ความสมบูรณ์ครบถ้วนได้ทั้งนี้เพราะข่าวนั้นเป็น มโนทัศน์ที่มีลักษณะไม่มีตัวตน (Abstract Concept) สามารถเปลี่ยนแปลงรูปร่างไปได้ตามแต่ประสบการณ์และความสนใจของมนุษย์ ที่สำคัญก็คือ ความสนใจของมนุษย์ต่อเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่งนั้นมักจะไม่เหมือนกันและมีไม่เท่ากันด้วย

เมื่อตั้งคำถามว่า " ข่าวคืออะไร " จะมีคำตอบอย่างมากมายและแตกต่างกันซึ่งความแตกต่างนี้ขึ้นอยู่กับว่าเราจะมองข่าวในแง่มุมใด โดยทั่วไปแล้วหากจะมีการศึกษาถึงคำนิยามของ " ข่าว " อย่างชัดเจนแล้วคงต้องศึกษาคำนิยามที่บรรดานักวิชาการทางสื่อสารมวลชนและผู้เกี่ยวข้องทางด้านสื่อสารมวลชนได้มีการให้คำนิยามไว้ ซึ่งขอยกตัวอย่างมาบางส่วน ดังนี้

ข่าว คือ การรายงานเหตุการณ์ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้ (Webster-Merriam Dictionary, N.Y. : Pocket Books, 1974)

ข่าว คือ การรายงานอย่างทันท่วงที เกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งมนุษย์สนใจ และข่าวที่ดีที่สุดคือข่าวซึ่งผู้อ่านส่วนใหญ่สนใจ (Bond, F. Fraser)

ข่าว คือ การแจ้งสิ่งที่เกิดขึ้น อันจะทำให้บุคคลที่ได้รับ เกิดความตื่นเต้น (Charles A. Dana อคิด บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ New York Sun)

สแตนลีย์ วอล์คเกอร์ อธิบายถึงความหมายของข่าวไว้ว่า ข่าวคือเครื่องวัดอันไม่เที่ยงแท้สำหรับความผันผวนในความทะเยอทะยานปรารถนาความต่ำช้าไร้ศีลธรรม และความรุ่งโรจน์ก้าวหน้าของมนุษย์ชาติ...เป็นบันทึกเรื่องราวที่ดีที่สุดที่เราสัมผัสเกี่ยวกับความหยาบช้ำอย่างไม่น่าเชื่อและความกล้าหาญอย่างยอดเยี่ยมของมนุษย์เรา

ข่าว คือ การรวบรวมความเป็นจริงและเหตุการณ์ทั้งหลายที่เกิดขึ้นอันเป็นที่น่าสนใจ หรือมีความสำคัญเพื่อแจ้งให้ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ได้ทราบ (Neil Macneil เขียนไว้ในบทความเรื่อง Without Fear or Favor ในหนังสือพิมพ์ New York Time)

ข่าว คือ เรื่องราวประเภทที่มีลักษณะเพิ่งเกิดใหม่ ๆ มีความแตกต่างจากเรื่องอื่น ๆ เป็นเรื่องเร้าอารมณ์ เรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ เรื่องน่าตื่นเต้น เรื่องแปลก ๆ ไม่เหมือนเรื่องใด เรื่องน่ารู้ได้เห็น เรื่องกระจุกกระจิม เรื่องประหลาด เรื่องที่มักจะเป็นที่โจษจันถึง (Joseph Pulitzer)

ข่าว คือ รายงานอันสุจริตและสมบูรณ์ของอุบัติการณ์ที่เป็นผลประโยชน์หรือที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสาธารณชน (Duane Bradley)

ข่าว คือ อะไรก็ตามที่ทันเหตุการณ์ได้รับคัดเลือกจากกองบรรณาธิการ เพราะที่น่าสนใจ และมีความสนใจต่อผู้อ่าน (Dr. Willast G. Bellyer)

ข่าว คือ ข่าวสารข้อมูลปัจจุบัน แต่ข่าวอาจมาจากสิ่งบ่งชี้ว่า อะไรอาจเกิดขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตามมีโอกาสไม่มากนักสำหรับให้คาดการณ์ล่วงหน้า คาดคะเนผล หรือแม้แต่เดา... (S.M. Ahlee, 1987)

ข่าว คือ บางสิ่งหรือทุกสิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับวิถีแห่งชีวิตและสิ่งต่าง ๆ ทั้งหลายที่น่าออกมาเปิดเผยต่อสาธารณชน (The United Press Association)

ข่าว คือ เหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้น และมีความสำคัญที่จะสร้างความสนใจแก่ผู้อ่าน เป็นจำนวนมาก และข่าวที่สำคัญที่สุดคือ ข่าวที่สร้างความสนใจให้กับคนจำนวนมาก อีกนัย หนึ่งก็คือ ข่าวสดที่มีคนจำนวนมากให้ความสนใจ (Ralph S. Izard 1973 : 2-3)

นายซูโมโน มุสตาฟา ²¹ (อ้างถึงใน วีระศักดิ์ ฐาเลยกานนท์, 2528) บรรณาธิการสำนักข่าว เค.เอ็น. ไอ. แห่งอินโดนีเซีย ได้กล่าวไว้ว่า " ข่าว " ในแง่วิชา วารสารศาสตร์จะต้องเป็นสิ่งที่ เป็นจริง (Factual) ที่เพิ่งค้นพบหรือเพิ่งถูกนำออกมาสู่ ผู้อ่าน จะต้องมีลักษณะน่าสนใจ (Interesting) เพื่อดึงดูดผู้อ่าน นอกจากนี้ข่าวจะ ต้องเป็นประโยชน์ (Useful) หรือช่วยส่งเสริม (Promotive) ต่อความพยายาม ของประชาชนในการพัฒนาชีวิตของตนเองและสังคม

ยงยุทธ รัชศาสตร์ ²² (2530 : 5-7 อ้างใน คุณากร เพชรคง 2533 : 23- 24) ได้กล่าวในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ชื่อ Collier's Weekly ได้รายงานผลการ สัมมนาเกี่ยวกับความหมายของข่าว ไว้ดังนี้

ข่าว คือ สิ่งที่เกิดขึ้นและประชาชนให้ความสนใจ

ข่าว คือ สิ่งที่ประชาชนกล่าวถึง สิ่งดังกล่าวยิ่งได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มากขึ้น เท่าไหร่ ยิ่งทำให้ข่าวนั้นมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ข่าว คือ ความถูกต้องและความทันต่อเวลาของสิ่งที่เกิดขึ้น การค้นพบสิ่งใหม่ ความคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งเรื่องต่าง ๆ ที่สามารถจำแนกออกมาเสนอเพื่อความพอใจหรือ เพื่อความสนใจของผู้อ่านได้

²¹ วีระศักดิ์ ฐาเลยกานนท์, หลักคิควารสารศาสตร์พัฒนาการ. สื่อมวลชน ปฏิทัศน์ 1 (2528), หน้า 22-26

²² ยงยุทธ รัชศาสตร์, แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับข่าว เอกสารการสอนชุดวิชา การข่าวและบรรณาธิการ (กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2530)

ข่าว คือ อะไรก็ตามที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของประชาชน อะไรก็ตามซึ่งเป็นที่น่าสนใจในปัจเจกบุคคลเกี่ยวกับการบอกเล่า กิจกรรม ความคิดเห็น การแสดงออก หรือ พฤติกรรมส่วนตัว

การที่มีผู้ให้คำนิยามเกี่ยวกับ "ข่าว" ในแง่ไหนก็ตาม แต่หลักใหญ่ต่างก็มีเป้าหมายยอมรับตรงกันก็คือ ข่าวนั้นต้องมีเนื้อหาพอที่จะสร้างความสนใจต่อผู้อ่านจำนวนมากได้ทั้งนี้เพราะว่าทั้งนักข่าวและบรรณาธิการส่วนใหญ่ต้องตระหนักคืออะไร เป็นสิ่งที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์อยากทราบมากที่สุดและน่าสนใจที่สุด

อย่างไรก็ตามคำจำกัดความของคำว่า "ข่าว" ก็ยังยากที่จะกำหนดเป็นการตายตัวเพราะสิ่งที่ควรเป็นข่าวมักจะต้องสัมพันธ์กับคุณลักษณะหลายประการ เช่น

1. ข่าวต้องเป็นข้อเท็จจริง (Facts)
2. ข่าวไม่จำเป็นต้องเป็นรายงานของเหตุการณ์ปัจจุบันเท่านั้น เหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นเมื่อนานมาแล้ว อาจเป็นข่าวได้เมื่อได้รับการรายงานเผยแพร่ใหม่ ขณะเดียวกัน เหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดแต่คาดว่าจะเกิดขึ้นก็อาจเป็นข่าวได้
3. ข่าวอาจมีความสำคัญเต็มไปด้วยคุณค่าทางข่าวของสังคมหนึ่ง แต่อาจไม่จัดเป็นข่าวของอีกสังคมหนึ่งเลยก็ได้
4. สิ่งที่เป็นข่าววันนี้อาจไม่เป็นข่าวของวันพรุ่งนี้ก็ได้
5. เหตุการณ์หนึ่งอาจเป็นข่าวใหญ่ของหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง แต่เหตุการณ์เดียวกันอาจไม่ปรากฏเป็นข่าวของหนังสือพิมพ์อีกฉบับหนึ่งในสังคมเดียวกันได้ ขึ้นอยู่กับนโยบายและประเภทของหนังสือพิมพ์
6. สิ่งที่สำคัญที่สุดของข่าวควรประกอบไปด้วย ความน่าสนใจ (Interest) และ ความสำคัญ กล่าวคือ ข่าวที่น่าสนใจอาจไม่มีความสำคัญเลย และข่าวที่สำคัญมักไม่น่าสนใจ ซึ่งหนังสือพิมพ์ทั่วไปพยายามผสมผสานสองสิ่งนี้เข้าด้วยกันในการเสนอข่าวเสมอ

จากคุณลักษณะดังกล่าวพอจะมองเห็นได้ว่า ข่าวที่แท้จริงควรประกอบด้วย องค์ประกอบพื้นฐาน 3 ข้อ คือ ความน่าสนใจ (Interest) ข้อเท็จจริง (Facts) และผู้อ่าน (Readers) ดังนั้นงานสำคัญของผู้รายงานข่าว บรรณาธิการ หัวหน้าข่าว จึงต้องพยายามทำให้ข้อเท็จจริงเป็นสิ่งที่น่าสนใจต่อกลุ่มผู้อ่านของคนให้มากที่สุด ทั้ง 3 ข้อ มีความสัมพันธ์กันพอจะเขียนเป็นภาพได้ดังนี้ ²³

ภาพที่ 2 องค์ประกอบพื้นฐานของข่าว

ดังนั้นงานสำคัญของผู้รายงานข่าว บรรณาธิการ หัวหน้าข่าว จะต้องพยายามหาข้อเท็จจริงให้เป็นที่สนใจของผู้อ่าน การมองข่าวของผู้อ่าน กับผู้ที่ทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวนั้นแตกต่างกัน ผู้อ่านต้องการทราบในสิ่งที่ตนต้องการทราบเท่านั้น แต่ผู้รายงานข่าว บรรณาธิการ หัวหน้าข่าว จะต้องเป็นผู้ต้องการทราบต้องการเห็นไปทุกอย่างเพื่อต้องการให้ผู้อ่านได้รับทราบและที่สำคัญยังต้องสมมุติตัวเองว่าเป็นผู้อ่านหนังสือพิมพ์หรือเป็นตัวแทนของประชาชนตลอดเวลา

²³ มาลี บุญศิริพันธ์, หลักการประเมินคุณค่าข่าว (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526), หน้า 13

คุณลักษณะพิเศษของข่าว ในการจะตัดสินว่าข่าวใดเป็นข่าวที่ดีหรือไม่ดีนั้น จะอยู่ที่ "คุณสมบัติน" ของข่าวนั้นว่ามีครบถ้วนเพียงใด ซึ่งข่าวจะต้องมีลักษณะและคุณภาพ เฉพาะในตัวมันเองแตกต่างไปจากงานเขียนประเภทอื่น ๆ โดยทั่วไป ซึ่งคุณลักษณะพิเศษนอกจากทำให้การรายงานข่าวเป็นตัวของตัวเองแล้ว ยังเป็นมาตรฐานสำหรับการทำ งานเกี่ยวกับทางค่านข่าวอีกด้วยไม่ว่าจะเป็นการหาข่าว การคัดเลือกข่าว คุณลักษณะต่อไปนี้ควรปรากฏอยู่ในข่าว

1. ความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) ผู้บริโภคข่าว ได้แก่ ผู้อ่าน หนังสือพิมพ์เป็นผู้ตัดสินว่า "ข่าวต้องมีความถูกต้องแม่นยำ" ดังนั้นข่าวจะต้องมีความ ถูกต้อง เทียบเท่าแน่นอนในเรื่องต่าง ๆ ที่ได้รับรายงานออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชื่อ นามสกุล อายุ บุคคล สถานที่ เวลา ตัวสะกดชื่อต่าง ๆ ข่าวที่ดีนั้น ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ทุกประการที่ปรากฏในข่าวจะต้องได้รับการตรวจทานแล้วว่าถูกต้องอย่างครบถ้วน

2. ความสมดุล (Balance) เป็นคุณสมบัตินที่สำคัญของการรายงานข่าว ความสมบูรณ์ของข่าวอยู่ที่การเสนอข้อเท็จจริงที่สมดุล เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจใน เหตุการณ์ได้ ข่าวที่น่าเสนอนั้นจะต้องเสนอข้อมูลทั้ง 2 ด้านของปัญหา ที่เหตุการณ์หรือ บุคคลมีความขัดแย้งกันโดยให้ผู้อ่านได้นำไปพิจารณาเอง วัตถุประสงค์หลักของการรายงาน ข่าวให้สมดุลก็เพื่อให้ผู้อ่านได้เกิดภาพพจน์ที่ถูกต้องของเหตุการณ์ แม้จะเป็นการยากในการ เขียนข่าวที่จะรวบรวมข้อเท็จจริงให้ได้ทุกอย่างหรือมากที่สุด ผู้เสนอข่าวจะต้องพยายามดึงข้อ เท็จจริงทั้งหมดในวิถีทางที่ทำให้ภาพของการเสนอข่าวนั้นมีความเสมอภาค ได้สัดส่วน มี ความสัมพันธ์กันและเหมาะสมตลอดไปทั้งข่าว

3. ความเป็นกลาง (Objectivity) หมายถึงการรายงานข่าวอย่างตรงไป ตรงมา ข่าวคือความจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ใช่เป็นเหตุการณ์ที่มองด้วยความอคติ หรือให้ข่าวเหตุการณ์เป็นไปตามความต้องการของนักข่าว บรรณาธิการ หรืออิทธิพล ภายนอกมาสอดแทรกจนทำให้ข้อเท็จจริงของข่าวถูกบิดเบือนไปจากความเป็นจริง

4. ความกระชับรัดกุมและชัดเจน (Concise and Clear) ข่าวจะต้องเป็น รูปแบบของข่าวก็ต้องมีความเป็นเอกภาพ มีการเขียนที่รัดกุม กระชับ ชัด เจ่มชัด อ่านง่าย ไม่เยิ่นเย้อ หรือใช้ถ้อยคำสำนวนที่ไม่มีความหมายการรายงานจะต้องเชื่อมโยงกันอย่างสมเหตุ

สมผลวางตำแหน่งที่ข้อเท็จจริง หรือประเด็นต่าง ๆ ให้อ่าน และจะต้องทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจในการอ่านเนื้อหาข่าวได้อย่างกระจ่างแจ้ง

5. ความทันต่อเหตุการณ์ (Recentness) ความทันต่อเหตุการณ์เป็นคุณสมบัติที่จำเป็นอย่างยิ่งในการรายงานข่าว การเน้นพื้นฐานของเวลาของข่าวเป็นเรื่องจำเป็น ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้อ่านได้รู้สภาพการเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้อ่านต้องการอย่างมากต่อข่าวสารที่ปัจจุบันทันด่วนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเขาเอง การรายงานข่าวมุ่งมั่นเป็นพิเศษในเรื่องราวของเวลา เพื่อที่จะรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ที่ยังสดอยู่ สิ่งที่กระตุ้นอย่างมากในการเสนอข่าวให้รวดเร็วคือการแข่งขันกันระหว่างสื่อมวลชนต่าง ๆ เพื่อเรียกร้องความสนใจจากคนอ่าน คนฟัง คนดู ที่ต้องการทราบเหตุการณ์ปัจจุบัน และเหตุนี้เองบรรดาหนังสือพิมพ์จึงพยายามเสนอข่าวให้เร็วที่สุดและเสนอความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ส่วนที่ล่าช้าด้วย

องค์ประกอบสำคัญของข่าว (News Element) เมื่อหยิบหนังสือพิมพ์รายวันขึ้นมาฉบับหนึ่งแล้วพิจารณาดูว่าข่าวที่เสนอไปจะเห็นว่า ในแต่ละวันมีเหตุการณ์ที่น่าสนใจอุบัติขึ้นมากมายเกินกว่าที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจะนำลงตีพิมพ์ได้หมด สิ่งหนึ่งที่บรรณาธิการหรือหัวหน้าข่าวและนักข่าวพิจารณาองค์ประกอบสำคัญของข่าว ที่มี คุณค่าทางข่าว (News Values) ที่เกิดขึ้น ซึ่งการพิจารณาองค์ประกอบสำคัญของข่าว คือ การพิจารณาในแง่ความสนใจของคนอ่านนั่นเองซึ่งมาจากการศึกษาทางจิตวิทยาของผู้อ่านว่าความสนใจอะไรมากที่สุดซึ่งเป็นประโยชน์ หรือผลสะท้อน เกี่ยวพันกับตัวเอง องค์ประกอบสำคัญของข่าวที่สร้างความสนใจให้แก่ผู้อ่านมีดังนี้

1. ความรวดเร็ว (Immedecy) ความรวดเร็วก็คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ สิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ย่อมเป็นสิ่งที่น่าสนใจของมนุษย์เราทั้งนั้น เหตุนี้เองหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนจึงแข่งขันกันในความฉับไวของการเสนอข่าวยิ่งเหตุการณ์ใดล่าช้าเท่าไรคุณค่าของข่าว หรือความสนใจของคนอ่านก็มากขึ้นเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามเหตุการณ์แม้ว่าจะเกิดขึ้นในอดีตก็ตามแต่ก็เพิ่งนำมาเปิดเผย ก็จัดอยู่ว่าเป็นองค์ประกอบความรวดเร็วหรือ

ความทันทีทันใด ได้เช่นกัน การเสนอข่าวได้อย่างรวดเร็วเป็นองค์ประกอบสำคัญของข่าวที่หัวหน้าข่าวหรือบรรณาธิการ นักข่าว ถือว่ามีคุณค่าอย่างสูงที่สร้างความสนใจแก่คนอ่าน

2. ความใหม่สดและทันสมัย (Timeliness) หมายถึงว่า เหตุการณ์ใดก็ตามที่เกิดขึ้นสด ๆ ร้อน ๆ มีความสดมากย่อมมีคุณค่าทางข่าวสูงเป็นที่สนใจของผู้อ่านทั่วไปมากกว่าเหตุการณ์ที่อุบัติขึ้นนานมาแล้ว ทั้งนี้เพราะข่าวจะต้องใหม่สด (News must be new) ควรจะต้องเป็นการได้รับรู้เป็นครั้งแรกของผู้อ่าน

3. ความใกล้ชิด (Proximity) ความใกล้ชิดเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่นำเสนอใจให้แก่คนอ่าน นักข่าว หัวหน้าข่าว และบรรณาธิการ จึงพิจารณาความใกล้ชิดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นหลักสำคัญในการวินิจฉัยที่จะเสนอข่าว องค์ประกอบในเรื่องของความใกล้ชิดนี้เป็นธรรมชาติของมนุษย์โดยทั่วไป ที่มักจะให้ความสนใจในสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมากกว่าสิ่งที่อยู่ห่างไกลออกไป อย่างไรก็ตามองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความใกล้ชิดมิได้หมายความว่าเพียงแต่ความใกล้ชิดทางกายเท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึงความใกล้ชิดทางใจที่ผู้อ่านมีต่อเหตุการณ์ สถานที่ หรือบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย ดังนั้นเหตุการณ์ใดที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้อ่าน กับครอบครัว มิตรสหายหรือเพื่อนบ้าน เป็นต้องย่อมมีคุณค่าทางข่าวสูง เป็นที่สนใจของผู้อ่านมากกว่าเหตุการณ์อื่นที่เกิดห่างไกลออกไป

4. ความเด่น (Prominence) หรือความมีชื่อเสียง เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่สร้างความสนใจให้กับผู้อ่าน บุคคลหรือสถานที่ใดก็ตามที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของผู้คนทั่วไปเป็นอย่างดี ย่อมมีคุณค่าทางข่าวสูงกว่าบุคคลหรือสถานที่ที่ไม่เป็นที่รู้จักหากว่าได้เกิดเหตุการณ์ใดขึ้นกับบุคคลหรือสถานที่นั้น

5. ความแปลกปลาด (Oddity) โดยปกติวิสัยของมนุษย์นั้นมักจะสนใจในสิ่งที่แปลกปลาดผิดธรรมชาติ หรือสิ่งที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อน ดังนั้นเหตุการณ์ใดก็ตามที่มีความผิดแปลกไปจากความเป็นธรรมชาติ สิ่งที่น่าพิศวงก็เป็นข่าวที่น่าสนใจ

6. ความสนใจของมนุษย์ (Human Interest) องค์ประกอบสำคัญของข่าวในเรื่องเกี่ยวกับความสนใจของมนุษย์ส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับอารมณ์ (Emotion) พื้นฐานของมนุษย์นับตั้งแต่โศกเศร้า ไปจนถึงยินดีปรีดา รัก เกลียด อิจฉา กลัว ขบขัน ความเห็นอกเห็นใจ ความปรารถนาดี ความกตัญญู ความอยุติธรรม ความโกรธแค้น

เหตุการณ์ที่มีองค์ประกอบเช่นนี้จึงมักเป็นที่สนใจของผู้อ่าน และเป็นเรื่องที่มีคุณค่าทางข่าวสูงด้วย

7. ความขัดแย้ง (Conflict) เรื่องของความขัดแย้งเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ธรรมชาติโดยทั่วไปของมนุษย์มักจะทำให้ความสนใจ ความขัดแย้งนี้มีปรากฏให้เห็นเสมอในเหตุการณ์แต่ละวัน ไม่ว่าจะเป็นการทะเลาะวิวาท การสู้รบ การแข่งขันกีฬา ความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ผลประโยชน์ที่ขัดกัน ดังนั้นข่าวแห่งการขัดแย้งเหล่านี้จึงเป็นจุดที่ได้รับความนิยมจากสื่อมวลชน

8. ความมีเงื่อนงำ (Suspense) หมายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ไม่สามารถจะคลี่คลายหรือค้นหาสาเหตุที่แท้จริงได้นั้น ย่อมเป็นที่สนใจของผู้คนทั่วไปมากกว่าเหตุการณ์ที่คลี่คลายตัวเองแล้ว เช่นข่าวที่เกี่ยวกับการสืบสวน การฆาตกรรม โดยเฉพาะเป็นเรื่องที่ลึกลับ ซับซ้อน ทำให้ผู้อ่านติดตามความเคลื่อนไหวข่าวนั้นจนถึงที่สุด

9. ผลกระทบต่อเนื่องหรือที่ตามมา (Consequence) องค์ประกอบข้อนี้หมายความว่า เหตุการณ์ใดก็ตามเมื่ออุบัติขึ้นแล้วจะมีผลกระทบต่อผู้คนเป็นจำนวนมาก ย่อมมีคุณค่าทางข่าวสูงกว่าอุบัติการณ์ที่มีผลกระทบต่อผู้คนจำนวนน้อย

10. ความก้าวหน้า (Progress) หมายถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าในสังคม วิทยาการ การศึกษา ที่มีผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่

11. เรื่องเกี่ยวกับเพศ (Sex) เป็นองค์ประกอบเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม หรือความผิดปกติ หรือเหตุการณ์ไม่ว่าดีหรือไม่ดีที่เกี่ยวข้องกับความรักหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศ ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นที่สนใจของผู้คนทั่วไปและมีคุณค่าทางข่าวเสมอ

เหล่านี้คือองค์ประกอบสำคัญของข่าวที่ในแง่ของผลสะท้อนที่ตามมาซึ่ง นักข่าว หัวหน้าข่าว บรรณาธิการข่าว จะต้องให้ความสนใจที่จะเสนอและสรุปในรูปแบบไหนที่จะสามารถให้คำตอบแก่ผู้อ่านได้เข้าใจถึงสิ่งที่เกิดขึ้น ในข่าวหนึ่ง ๆ ที่เสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบหลาย ๆ อย่างผสมกันอยู่ เหตุการณ์บางเหตุการณ์ก็มีองค์ประกอบอยู่น้อย บางเหตุการณ์มีองค์ประกอบอยู่มาก และแต่ละองค์ประกอบก็คาบเกี่ยวกันอยู่บางครั้งแทบจะแยกไม่ออก อย่างไรก็ตามยิ่งเหตุการณ์ใดมีองค์ประกอบที่มีคุณค่าทางข่าวเกี่ยวข้องอยู่มากเหตุการณ์นั้นก็ยิ่งเป็นข่าวที่ใหญ่ตามไปด้วย

นอกจากองค์ประกอบหลัก ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วก็ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เข้ามาเสริมทำให้เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งมีคุณค่าทางข่าวสูงกว่าเหตุการณ์อื่นอีก คือ ²⁴

1. ความสนใจส่วนตัว ของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นนายประจักษ์ข่าวสาร หรือเหตุการณ์ซึ่งผู้คัดเลือกข่าวสารแต่ละคนมีความสนใจอยู่อย่างพิเศษเฉพาะตัว ซึ่งพิจารณาได้สองกรณี คือ ความสนใจจากภายใน เช่น ความประทับใจหรือความพึงพอใจ (Appeals) บุคลิกภาพของบุคคล เช่น หากบรรณาธิการมีลักษณะของบุคลิกภาพรักเด็ก ข่าวสารที่จะเสนอจะเกี่ยวกับกิจกรรมของเด็กและสวัสดิภาพของเด็ก ในกรณีที่สองเป็นความสนใจจากภายนอกตัว บรรณาธิการจะสนใจในสิ่งที่พบเห็น ในกรณีของข้อเท็จจริงหรือข่าวที่เสนอในหน้าหนึ่งจะประกอบไปด้วย การพาดหัว การเขียนบรรณานำของข่าว ลีลาการเขียนข่าว การใช้ภาพประกอบ การจัดตกแต่งหน้าหนังสือพิมพ์

2. ทัศนคติของกองบรรณาธิการ เป็นอีกปัจจัยที่จะทำให้การพิจารณาคุณค่าของข่าวแตกต่างกันออกไปในแต่ละฉบับ ซึ่งทัศนคติของบุคคลในกองบรรณาธิการจึงเป็นปัจจัยที่มีส่วนกระทบถึงแนวทางในการคัดเลือกข่าว

3. ระดับผู้อ่าน การพิจารณาว่าจะเสนอข่าวสารหรือคัดเลือกข่าวสารอย่างไร จำเป็นที่จะต้องตรงกับความต้องการของผู้อ่าน เป็นที่แน่นอนว่าหนังสือพิมพ์ทุกฉบับเสนอข่าวเพื่อที่จะสนองความสนใจของผู้อ่าน ดังนั้นผู้อ่านจึงมีอิทธิพลสามารถกำหนดมาตรฐานและยอดจำหน่ายของหน้าของหนังสือพิมพ์ ความสนใจของผู้อ่านแต่ละระดับย่อมมีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม การศึกษา เพศ อายุ อาชีพ ค่านิยม ความทันสมัย สังคม และเศรษฐกิจ ในการประเมินคุณค่าข่าวผู้ทำหน้าที่นายทวารข่าวสารจึงต้องคำนึงถึงระดับความสนใจของผู้อ่านอยู่ตลอดเวลา

---

²⁴ ธงชัย มหาไตรภพ, " ปัจจัยมีอิทธิพลต่อกระบวนการคัดเลือกข่าวสำหรับลงพิมพ์ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 4 ฉบับ " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2532)

4. นโยบายของหนังสือพิมพ์หรือนโยบายของเจ้าของหนังสือพิมพ์ แม้ว่าหนังสือพิมพ์แทบทุกฉบับจะไม่มีข้อกำหนดนโยบายไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน แต่โดยทั่วไปแล้วบุคคลที่อยู่ในกองบรรณาธิการมักจะต้องรู้ว่าหนังสือพิมพ์ที่ตนสังกัดนั้น มีนโยบายในการเสนอเนื้อหาข่าวอย่างไร นโยบายของหนังสือพิมพ์จะเป็นตัวกลางที่ทำให้นโยบายข่าวเพิ่มหรือลดความสำคัญลง

5. ความกดดันในการทำงาน บัณฑิตประการนี้หมายถึง เรื่องราวซึ่งบุคคลากรของหนังสือพิมพ์ บรรณาธิการหรือหัวหน้าข่าวในส่วนอื่นที่มีได้มีหน้าที่ในการคัดเลือกข่าว มีความสนใจและขอร้องแนะนำให้เสนอข่าวด้วยเหตุผล ความสัมพันธ์กับแหล่งข่าวหรือเป็นข่าวที่สืบเนื่องจากข่าวที่เสนอไปก่อนหน้านี้แล้วในวันก่อน ๆ

6. การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์รายวัน ที่เสนอข่าวประเภทเดียวกันกับฉบับอื่น การแข่งขันระหว่างหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ ที่เสนอเนื้อหาคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกัน ซึ่งการแข่งขันก็นับว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพิจารณาเลือกข่าวเพื่อนำลงพิมพ์เช่นเดียวกัน

7. เนื้อที่หนังสือพิมพ์ ที่มีไว้สำหรับการเสนอข่าวย่อมมีส่วนสัมพันธ์กับปริมาณการเสนอข่าวด้วยว่าข่าวใดควรจะได้รับการเน้นในเนื้อหาและรายละเอียด ข่าวใดควรมีความสั้นความยาวเท่าใด ภายใต้การจำกัดของเนื้อที่ในหน้าหนึ่ง

8. เวลา เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการเสนอข่าว ในขณะที่บรรณาธิการกำลังประเมินคุณค่าข่าวหรือคัดเลือกข่าวที่ปรากฏอยู่ในแต่ละวัน หากมีเหตุการณ์ที่ขึ้นโดยกะทันหันและเป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งจากผู้อ่าน ข่าวอื่นที่มีคุณค่าความเป็นข่าวน้อยกว่าก็ย่อมถูกตัดออกเพื่อหันมาให้เนื้อที่ในการเสนอข่าวนี้แทน ดังนั้นข่าวใดที่เกิดในเวลาที่รวดเร็ว มีความสดและมีผลกระทบและมีความรุนแรงจึงควรได้รับความสนใจมาก

9. การตรวจต้นฉบับข่าวล่วงหน้า (Censorship) มีผลกระทบอย่างมากในการพิจารณาคัดเลือกข่าว ทำให้บรรณาธิการ หัวหน้าข่าวต้องมีความระมัดระวังมากขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาวะการณ์ของแต่ละสภาพแวดล้อมการปกครองและสังคม ซึ่งปัจจัยนี้อาจทำให้การคัดเลือกข่าวไม่สอดคล้องกับความสนใจของผู้อ่าน

10. การปกครอง การเมือง สังคม เศรษฐกิจ มีส่วนสำคัญในการวินิจฉัยคุณค่าข่าวโดยอ้อม สังเกตจากการรายงานข่าวของประเทศที่มีการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตยกับประเทศสังคมนิยมย่อมมีความแตกต่างกัน จึงกล่าวได้ว่าระบบการเมือง การปกครอง

หรือแม้แต่สภาพสังคมเศรษฐกิจมีผลต่อการคัดเลือกข่าว และทำให้การเน้นคุณค่าข่าวเปลี่ยนแปลงไปด้วย

11. โฆษณา เป็นที่ยอมรับว่าโฆษณาเป็นรายได้หลักของหนังสือพิมพ์ ดังนั้นการวินิจฉัยข่าวบางชิ้น จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบกระเทือนที่อาจเกิดแก่เจ้าของสินค้าที่ลงโฆษณาของหนังสือพิมพ์ด้วย

12. ศาสนาและเชื้อชาติ ข้อนี้แม้จะไม่มีผลโดยตรงต่อการพิจารณาคุณค่าข่าว แต่ควรจะต้องตระหนักถึงความกลมเกลียวในประเทศ บรรณาธิการที่มีความรอบคอบ และจรรยาบรรณ จึงมักหลีกเลี่ยงการเสนอข่าวที่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในเชิงศาสนา และชนกลุ่มน้อย

13. ความสามารถของอุปกรณ์และการนำเทคโนโลยียุคใหม่ ในการนำเสนอข่าว จะต้องคำนึงถึงการรายงานข่าวมีสมรรถนะเพียงใดในเรื่องของอุปกรณ์ ปัจจุบันมีการพัฒนาและผลิตอุปกรณ์การสื่อสารระบบใหม่ขึ้นมาใช้หลายชนิด เช่น เทเลเท็กซ์ (Teletex) โทรสาร (Faximile) ซึ่งหนังสือพิมพ์หลายฉบับให้ความสำคัญกับ เทคโนโลยีใหม่ ๆ นี้ เช่นเดียวกันกับผู้รับสารเมื่อมีการใช้ระบบเทเลเท็กซ์ หรือโทรสาร ฯลฯ แล้วทำให้ผู้อ่านบางส่วนหันมาสนใจสื่อระบบใหม่ ดังนั้นในเรื่องดังกล่าวจึงมีทั้งส่วนที่ดีและไม่ดีต่อการคัดเลือกข่าวของหนังสือพิมพ์

แนวคิดเรื่องนายประตูข่าวสาร

แนวคิดเรื่อง " นายทวารข่าวสาร " (Gatekeeper) หรือผู้เฝ้าประตู เควิน ลูอิน (Kurt Lewin) นักจิตวิทยาสังคมชาวเยอรมันซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็น " บิดา " (Founding Father) ผู้วางรากฐานการวิจัยสื่อสารมวลชนคนสำคัญ ผู้หนึ่ง และเป็นบุคคลแรกที่นำคำศัพท์ " Gatekeeper " มาประยุกต์ใช้ในสาขาการสื่อสารมวลชน K. Lewin พิจารณาเห็นว่า การส่งข่าวสารต่าง ๆ นั้นจะต้องผ่าน " ช่องทาง " (Channels) และที่ช่องทางหรือสื่อนี้เองจะมีจุดหรือสถานที่หนึ่งซึ่งเปรียบเหมือน " ประตู " (Gates) คอยกั้นกรองให้หรือมิให้ข่าวสารนั้นผ่านไปได้ ดังนั้น นายทวารข่าวสารหรือผู้เฝ้าประตู (Gatekeeper) มักจะได้แก่ บรรณาธิการ

(Editor) หรือผู้ที่ทำหน้าที่บรรณาธิการ (Editing) ข่าวสาร และนักข่าว (Reporters) ตามสำนักหนังสือพิมพ์ ตามสถานีวิทยุและโทรทัศน์ต่าง ๆ

บรรณาธิการและนักข่าวหรือนายประตู่ข่าวสารมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการที่จะ " ควบคุม " และ " ปล่อย " ให้ข่าวสารนั้นผ่านไปถึงผู้รับสารหรือประชาชนทั่วไป ปัญหาที่นายประตู่ข่าวสารจะต้องเผชิญก็คือ จะต้องใช้วิจารณญาณอย่างสุขุมในการตัดสินใจ คัดเลือกและเสนอข่าวสารให้ตรงไปตรงมามากที่สุดและเข้าใจ หรือตระหนักถึงความต้องการของมวลชนผู้รับสารข่าว ²⁵

Wilbur Shramm กล่าวว่า " นายประตู่ข่าวสาร มีสิทธิในการเปิดและปิดประตู่ข่าวสารต่าง ๆ ที่มีมานายประตู่ข่าวสารเหล่านี้ได้แก่ นักข่าว บรรณาธิการข่าว ผู้เขียน ผู้พิมพ์ ผู้วิจารณ์ หัวหน้างานทางด้านการสื่อสาร ผู้จัดการโฆษณา ครูและพ่อแม่ เป็นต้น "

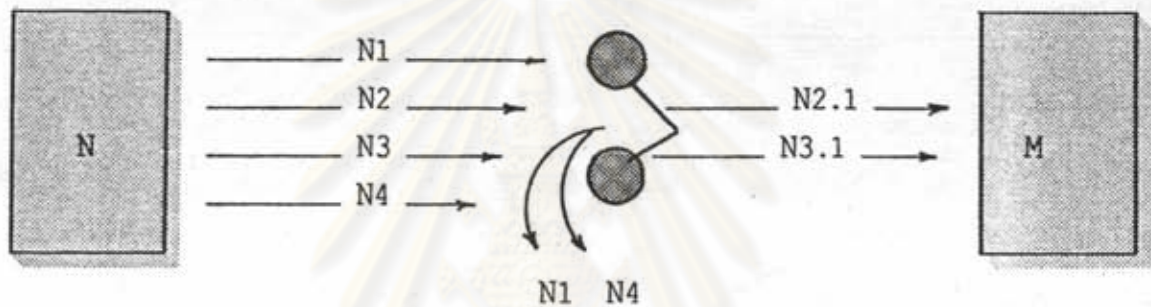
ผู้ควบคุมข่าวสาร หรือนายประตู่ข่าวสาร (Gatekeeper) เป็นบุคคลผู้ซึ่งควบคุมการไหลของข่าวสาร บุคคลเหล่านี้จะเป็นผู้ตัดสินใจว่าข่าวสารอะไรควรส่งต่อไปและข่าวสารอะไรควรส่งไปช้าหน่อย หรือข่าวสารอะไรควรตัดออกไปทั้งหมด บุคคลผู้ทำหน้าที่เปิดและปิดประตู่ข่าวสารนี้อยู่ระหว่างตัวข่าวสารและผู้รับสารจากสื่อมวลชน

เคิร์ต ลูวิน (Kurt Lewin) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า " นายประตู่ข่าวสาร " (Gatekeepers) คือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งมีอำนาจที่จะตัดสินใจว่าข่าวหนึ่ง ๆ ควรปล่อยให้ผ่านไป หรือระงับไม่ให้ปล่อยให้ผ่านไป ดังนั้น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานของนายทวารข่าวสารจะเท่ากับทำให้เกิดความเข้าใจ ในปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการตัดสินใจของผู้เป็นนายประตู่ข่าวสารด้วย

---

²⁵ สันัน ปัทมะกินและคณะ, ศัพท์านุกรมสื่อสารมวลชน (กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2520), หน้า 40-41.

ความคิดนี้ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้โดย คี. เอ็ม. ไวท์.²⁶ (David Mamming White) ในปี ค.ศ. 1950 ซึ่งใช้แนวคิด " นายประตูข่าวสาร " (Gatekeepers) ในการศึกษากิจกรรมของบรรณาธิการข่าวโทรทัศน์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอเมริกาฉบับหนึ่งซึ่งกิจกรรมการตัดสินใจคัดเลือกข่าวเพื่อตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์มีส่วนคล้ายกับหน้าที่ของนายประตูข่าวสารซึ่งแบบจำลองนายประตูข่าวสารนี้สามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของผู้ที่มีหน้าที่เป็นผู้กลั่นกรองข่าวสารในหนังสือพิมพ์สู่ประชาชนผู้อ่านได้ดังนี้

ภาพที่ 3 แบบจำลองนายทวารข่าวสาร ของ คี.เอ็ม.ไวท์ (1950)

N	-	แหล่งที่มาของข่าวสาร
N1,2,3,4	-	เรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นข่าว
N2.1,N3.1	-	เรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านการคัดเลือก
M	-	ผู้รับสาร
N1, N4	-	เรื่องต่าง ๆ ที่คัดทิ้งไป

จากแบบจำลองของ คี. เอ็ม. ไวท์. แสดงให้เห็นว่า แหล่งที่มาของข่าวสารหรือแหล่งข่าว (News Source) จะส่งข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ มากมายหลายชิ้นมายังหนังสือพิมพ์ บรรณาธิการ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้กลั่นกรองข่าวสารหรือเป็นนายประตู

²⁶ White. D.M. " The Gatekeeper : A Case Study in the Selection of News " Journalism Quarterly 27 (Fall 1950),pp.383

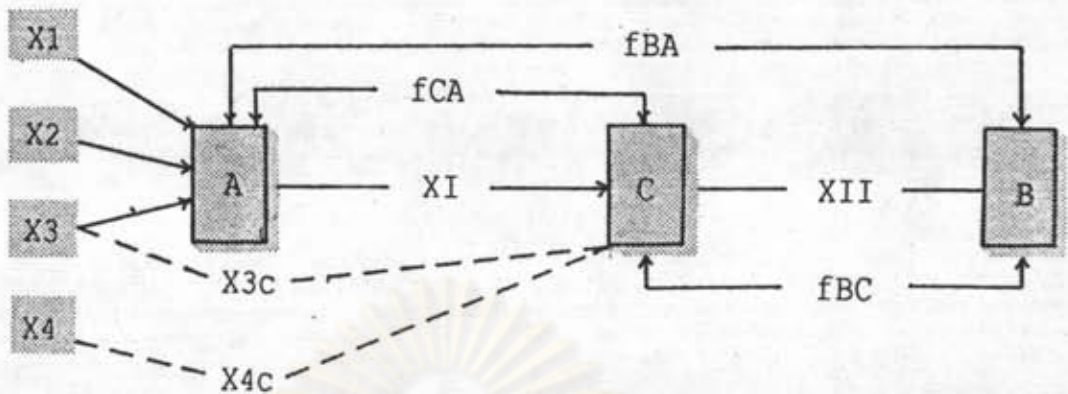
ข่าวสาร (Gatekeeper) จะทำหน้าที่คัดเลือกข่าวสารเพียงบางชิ้นเพื่อนำตีพิมพ์ และข่าวที่ไม่ถูกคัดเลือกก็จะถูกตัดทิ้งไป ซึ่งข่าวสารที่ถูกคัดเลือกนี้อาจจะถูกคัดแต่งให้เหมาะสมกับเวลา เนื้อที่ หรือลักษณะสื่อเพื่อส่งไปยังประชาชนผู้อ่าน ²⁷

นอกจากการศึกษาของ คี. เอ็ม. ไวท์. (David Mammig White) ซึ่งเป็นผู้นำทางด้านการศึกษาบทบาทของการตัดสินใจคัดเลือกข่าวแล้ว ในปี ค.ศ. 1957 เวสลีย์ (Westley) และแมคคีน (Maclean) จึงได้นำแนวคิดเกี่ยวกับนายประคูปข่าวสารมาสร้างเป็นแบบจำลอง สำหรับการวิจัยทางสื่อสารมวลชน เรียกแบบจำลองนี้ว่าแบบจำลอง " A-B-C " โดยในแบบจำลองนี้ ให้อักษร " C " หรือนายประคูปข่าวสารซึ่งจะอยู่ในฐานะที่สำคัญคือ การรับข่าวสารต่าง ๆ ที่เรียบเรียงแล้วจาก " A " หรือผู้ส่งข่าว หลังจากนั้นก็จะดำเนินการเพื่อส่งต่อไปยังผู้รับสาร (Audience) หรือ " B " หลังจากนั้น " C " จะรับข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) จากผู้รับสารเอง ปกติแล้ว " C " จะทำหน้าที่เป็นเพียงสื่อ (Agent) หรือช่องทาง (Channel) ของ " B " ไม่ใช่ผู้ทำหน้าที่ผู้ส่งสาร (Communicator) " A " และ " C " ก็ไม่ใช่เป็นต้นกำเนิดของข่าวสารโดยตรงแต่อย่างไร ²⁸

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁷พีระ จิตรโสภณ, ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน เอกสารการสอนครุวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 9 - 15 (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529), หน้า 624 - 625.

²⁸Westley B. H. & Mclean M. " A Conceptual Model for Communication Research " Journalism Quarterly 34, 1957

ภาพที่ 4 แบบจำลองเชิงแนวคิดรวบยอดของ เวสลีและแมคลิน (1957)

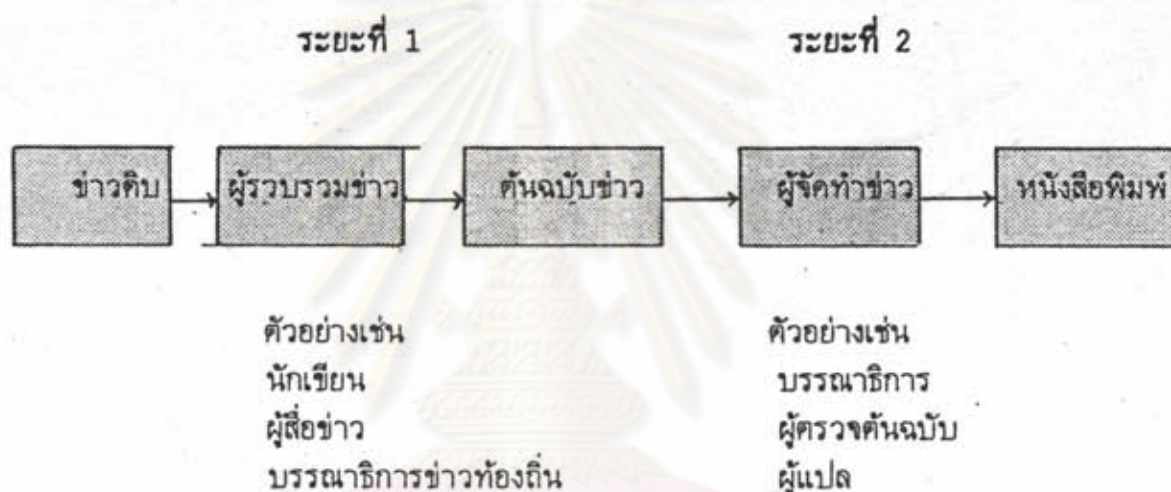
ในที่นี้	X	-	แหล่งข่าวสาร (News Source)
	A	-	ผู้ส่งข่าวสารอย่างมีความมุ่งหมาย (Communicator)
	B	-	ผู้รับสาร (Audience)
	C	-	ผู้เฝ้าประตูข่าวสาร (Gatekeeper)
	F	-	ข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback)
	fBA	-	ข้อมูลสะท้อนกลับจากผู้รับสารไปยังแหล่งข่าวสาร
	fBC	-	ข้อมูลสะท้อนกลับจากผู้รับสารไปยังนายทวารข่าวสาร
	fCA	-	ข้อมูลสะท้อนกลับจากนายทวารข่าวสารไปยังผู้ส่งสาร

จากแบบจำลองดังกล่าวจะเห็นได้ว่า บทบาทของช่องทางการสื่อสาร ตรงกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนอันได้แก่หนังสือพิมพ์ ในการคัดเลือกข่าวสาร และผลิตข่าว บทความต่าง ๆ ถ่ายทอดไปยังผู้อ่านหรือผู้รับสาร ซึ่งเป็นบทบาทของ " นายประตูข่าวสาร " ตามแบบจำลองของไวท์ นั้นเอง

แบบจำลอง " การกระทำสองครั้ง "

เป็นแบบจำลองที่ แบท 29 (1969) ปรับปรุงมาจากแบบจำลองผู้เฝ้าประตู โดยแสดงถึงกระบวนการเคลื่อนไหวของข่าวสารที่เกิดขึ้นในองค์การข่าว และชี้ให้เห็นกระบวนการ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ ระยะรวบรวมข่าว และกระบวนการจัดทำข่าว ดังแผนภูมิ ได้ดังนี้

ภาพที่ 5 แผนภูมิแสดงการรวบรวมข่าวและกระบวนการจัดทำข่าวเป็นส่วนที่แยกออกจากกันของการผลิตข่าว (Bass, A.Z. : 1969)

ขั้นตอนแรกผู้รวบรวมข่าว จะทำ " ข่าวดิบ " (อันได้แก่ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น) ให้เป็น " คั่นฉบับข่าว " หรือเรื่องราวที่เป็นข่าต่าง ๆ ขั้นตอนที่เกิดขึ้นเมื่อผู้จัดทำข่าว (บรรณาธิการ) ปรับเปลี่ยนและรวบรวมเรื่องราวที่เป็นข่าวต่าง ๆ มาคัดเลือกจะลงพิมพ์ข่าวได้บ้าง จัดออกมาในรูป " ผลผลิตที่สมบูรณ์ " อันได้แก่หนังสือพิมพ์ การแบ่งการทำงานออกเป็นสองส่วนนี้ ทำให้เข้าใจถึงความใกล้ชิดของนักข่าวแหล่งข่าว

29. Bass, A.Z. " Refining the Gatekeeper Concept " Journalism Quarterly , 46 : (1969) , pp. 69 - 71.

คัดเลือกจะลงพิมพ์ข่าวได้บ้าง จัดออกมาในรูป " ผลผลิตที่สมบูรณ์ " อันได้แก่หนังสือพิมพ์ การแบ่งการทำงานออกเป็นสองส่วนนี้ ทำให้เข้าใจถึงความใกล้ชิดของนักข่าวแหล่งข่าว บรรณาธิการ ในกระบวนการผ่านการคัดเลือกข่าวเป็นลำดับก่อนที่เนื้อหาจะถึงประชาชน ผู้อ่าน ³¹

แบบจำลองการเฝ้าประตูโดยเลือกสรรของกาดุงและรูจ

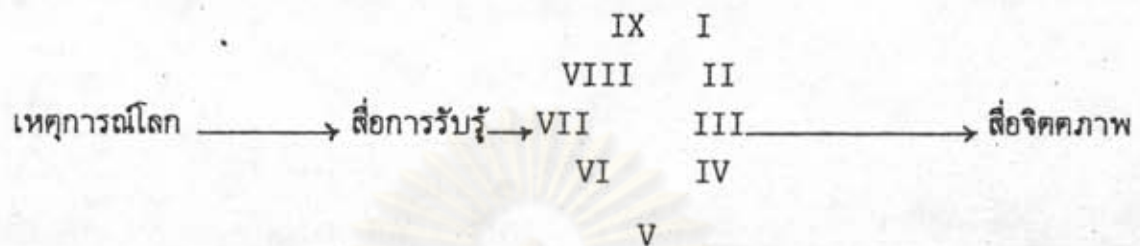
แบบจำลองนี้ชี้ให้เห็นถึงเกณฑ์การพิจารณาซึ่งนำมาใช้ในการตัดสินใจว่า " จะเลือกหรือไม่เลือกข่าวสารนั้น " แบบจำลองนี้ขึ้นอยู่กับคำอธิบายโดยเปรียบเทียบเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของข่าวและเป็นคำอธิบายเกี่ยวกับการเฝ้าประตูในฐานะที่เป็นกระบวนการ ของการเลือกสรรโดยต่อเนื่องกันไปตามคุณค่าต่าง ๆ ของข่าว หรือเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการรับรู้เหตุการณ์ที่เป็นข่าว ³²

ความสนใจที่สำคัญก็คือ การที่แบบจำลองนี้ได้คลี่คลายให้เป็นที่เข้าใจโดยละเอียดถึงแง่มุมหนึ่งเกี่ยวกับการเฝ้าประตูซึ่งถูกมองข้าม หมายถึงแง่มุมเกี่ยวกับเกณฑ์พิจารณาซึ่งนำมาใช้ในการตัดสินใจว่า จะเลือกหรือไม่เลือก ถ้าเกณฑ์เหล่านี้มีเกณฑ์ในเชิงอัตวิสัยอย่างสิ้นเชิงและแปรเปลี่ยนไปจากผู้เฝ้าประตูคนหนึ่งกับผู้เฝ้าประตูอีกคนหนึ่งเช่นนี้แล้วเราย่อมจะไม่มีจุดในการพิจารณาเกณฑ์เหล่านี้จากภาพรวมในรูปแบบจำลอง อย่างไรก็ตามเหตุผลที่จะเชื่อได้ว่า กระบวนการเลือกสรรก่อนข้างจะเป็นระบบและพอจะทำนายล่วงหน้าได้ในระดับอัตราหนึ่ง ดังที่แสดงในแผนภูมิดังต่อไปนี้

³¹ สวนิต ยมาภัยและระวีวรรณ ประกอบผล, เรื่องเดียวกัน, หน้า 204.

³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 206 - 207.

ปัจจัยข่าวเป็นตัว
กำหนดการเลือก

ภาพที่ 6 แบบจำลองของกาลตุงและรุจแสดงถึงปัจจัยข่าวซึ่งอยู่กลางระหว่างเหตุการณ์กับ
จินตภาพของสื่อมวลชน (Galtung, J. & Ruge, M.H. : 1965)³³

กาลตุงและรุจ³⁴ ศึกษาปัญหาที่ใช้ชื่อและพรรณนาถึงลักษณะสำคัญ ๆ ของ
เหตุการณ์ที่เป็นข่าวตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อโอกาสที่จะถูกเลือกนำไปเสนอตั้งแต่ต้น
และมีอิทธิพลต่อการผ่านประตูต่าง ๆ ไปได้

แผนภูมิแบบจำลองได้แสดงถึง กระบวนการซึ่งเหตุการณ์โลกถูกเปลี่ยนไปโดย
องค์การสื่อมวลชนให้เป็น ' จินตภาพของสื่อมวลชน ' หรือภาพของโลกซึ่งถูกแพร่กระจาย
ไปยังผู้รับสาร การนำแบบจำลองไปใช้แก้ปัญหากการอธิบายให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น
และการทำนายล่วงหน้าก็ตีเกี่ยวข้องกับปัจจัยของข่าวอย่างเดี่ยวหรือปัจจัยอื่น ๆ อีกก็ได้

ผลจากการศึกษาในเรื่อง ' นายประคัฐชาวดาร ' พบว่า ส่วนหนึ่งของการ
คัดเลือกข่าวเป็นเรื่องของความต้องการขององค์การ และอีกส่วนหนึ่งเกี่ยวกับความต้องการ
ของผู้รับสาร ซึ่งก็ต่างกันไปในสื่อมวลชนแต่ละประเภท นอกจากนี้ยังพบอีกว่าสื่อมวลชน

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 206 - 207.

³⁴ Galtung, J. & Ruge, M.h. " The Structure of Foreign
News " Journal of Peace Research 2 : (1965) , pp. 64 - 90.

เองก็ต้องการเนื้อหาข่าวบางประเภทมากเป็นพิเศษ และให้ความสำคัญกับผู้ให้ข่าวเป็นพิเศษอีกด้วย ความต้องการทางด้านข่าวนี้ บางส่วนก็ได้มีการวางแผนและจัดเตรียมให้โดยสำนักข่าวและบางส่วนมาจากความสัมพันธ์อันมีคุณค่าที่มีอยู่กับแหล่งข่าว

เมื่อนำแนวความคิดในเรื่องนายประจักษ์ข่าวสารมาใช้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทำรายงานข่าว ซึ่งได้มีนักวิชาการหลาย ๆ คนได้ศึกษาในเรื่องดังกล่าว โดยภาพรวมแล้วพบว่า ได้เกิดแนวคิด 2 แนว เกี่ยวกับกระบวนการรายงานข่าว ³⁵ (Denis McQuail : 209 -211 อ้างใน คุณากร เพชรคง 2533 : 41-42) นั่นคือทัศนะต่อกระบวนการทำข่าวที่ได้รับความนิยมตามสามัญสำนึกกับทัศนะ การทำข่าวที่ก่อตัวมาจากการวิเคราะห์เนื้อหาและองค์กรสื่อมวลชน ความแตกต่างระหว่าง 2 แนวคิดนี้ พอจะประมวลออกมาได้เป็น 4 ประเด็นคือ

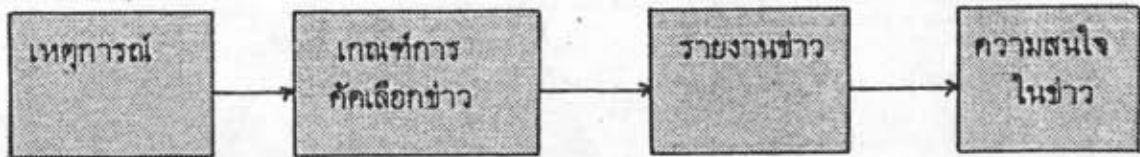
1. เรื่องเหตุการณ์ที่จะนำมาเป็นข่าว
2. เกณฑ์สำหรับเลือกข่าว (คุณค่าของข่าว)
3. ความสนใจของสาธารณชนที่มีต่อข่าว
4. การรายงานข่าว

ทัศนะจากกลุ่มที่ใช้สามัญสำนึกจะมองว่า คุณสมบัติของข่าวก็คือการมีปฏิบัติการตอบสนองต่อความเป็นจริง ส่วนกลุ่มที่เน้นการวิเคราะห์หรือจะเน้นเรื่องธรรมชาติของกระบวนการคัดเลือกข่าวมีกฎเกณฑ์ และโครงสร้างที่ตายตัวแน่นอนสามารถเขียนลำดับขั้นตอนเป็นแผนภูมิของแนวความคิดแรกดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

³⁵ Denis McQuail, Mass Communication Theory : An Introduction แปลโดย ศิริชัย ศิริกาเย และกาญจน แก้วเทพ (กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531)

ภาพที่ 7 แผนภูมิแสดงการคัดเลือกข่าวอย่างมีกฎเกณฑ์³⁶

ลำดับขั้นตอนของทักษะต่อกระบวนการทำข่าว และคัดเลือกที่ได้รับรู้กันตามแบบสามัญสำนึกจะเริ่มจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ในโลกที่เกิดขึ้นมาเกิดขึ้นมาอย่างไม่อาจจะคาดเดาได้และเหตุการณ์ที่ผิดแปลกไปจากภาวะปกติ ต่อจากนี้สื่อมวลชนก็จะมีปฏิกิริยาตอบสนองด้วยการประยุกต์เอาเกณฑ์การเลือกข่าวเข้าไปจับดู ซึ่งแน่นอนกว่าเกณฑ์ที่ใช้กันย่อมมีปัจจัยสำคัญประกอบอยู่ด้วยเสมอ คือ เหตุการณ์นั้นจะต้องมีความสำคัญต่อ สาธารณชนอยู่พอสมควร ต่อจากนั้นผู้ทำข่าวจะประมวลเรื่องราวที่ถูกเลือกสรรมาแล้วทั้งหมดให้อยู่ในรูปของรายงานข่าวที่ตรงไปตรงมา จากนั้นก็นำเสนอต่อสาธารณชนซึ่งอาจจะ สนใจหรือไม่สนใจในข่าวนั้นก็แล้วแต่ข้อมูลที่ส่งออกไปนั้นจะก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่าง ๆ กันจาก สาธารณชน ซึ่งก็ได้เลือกสรรที่จะรับข่าวและเลือกตอบสนองในระดับหนึ่งเช่นกันแนวความคิดของกระบวนการคัดเลือกทักษะที่ 2 เขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ภาพที่ 8 แผนภูมิแสดงการคัดเลือกข่าวแบบสามัญสำนึก ³⁷

³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 209-211

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 209-211

แผนภูมิทั้ง 2 นี้เริ่มต้นจากประสบการณ์ของบรรณาธิการที่ทราบว่าเรื่องแบบไหนที่เป็นที่สนใจของประชาชน จากนั้นก็จะนำเอาความสนใจดังกล่าวมาตั้งเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกข่าว โดยเกณฑ์นี้จะมีลักษณะคงที่และคงทน รวมทั้งยังต้องผนวกเอาข้อบังคับหรือข้อเรียกร้องขององค์กรที่คนสังกัดอยู่และประเภทของข่าวเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย การที่เหตุการณ์หนึ่ง ๆ จะได้รับการยอมรับว่ามีคุณค่าของความเป็นข่าวก็ต่อเมื่อเหตุการณ์ของข่าวนั้นสอดคล้องกับเกณฑ์การเลือกข่าวเท่านั้น การนำเสนอข่าวก็เช่นเดียวกันจะต้องเสนอให้เข้ากับเกณฑ์ของข่าว ซึ่งรูปแบบการนำเสนอข่าวนั้นจะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่องค์กรของข่าวนั้นระบุเอาไว้ หรือนำเสนอตามหลักปฏิบัติที่เคยทำกันมา มิใช่จะนำเสนอขึ้นมาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดจริง ๆ หรือนำเสนอตามที่ผู้อ่านต้องการจะทราบอย่างแท้จริง

แนวความคิดเรื่องการจกัวาระสาร (Agenda-Setting)

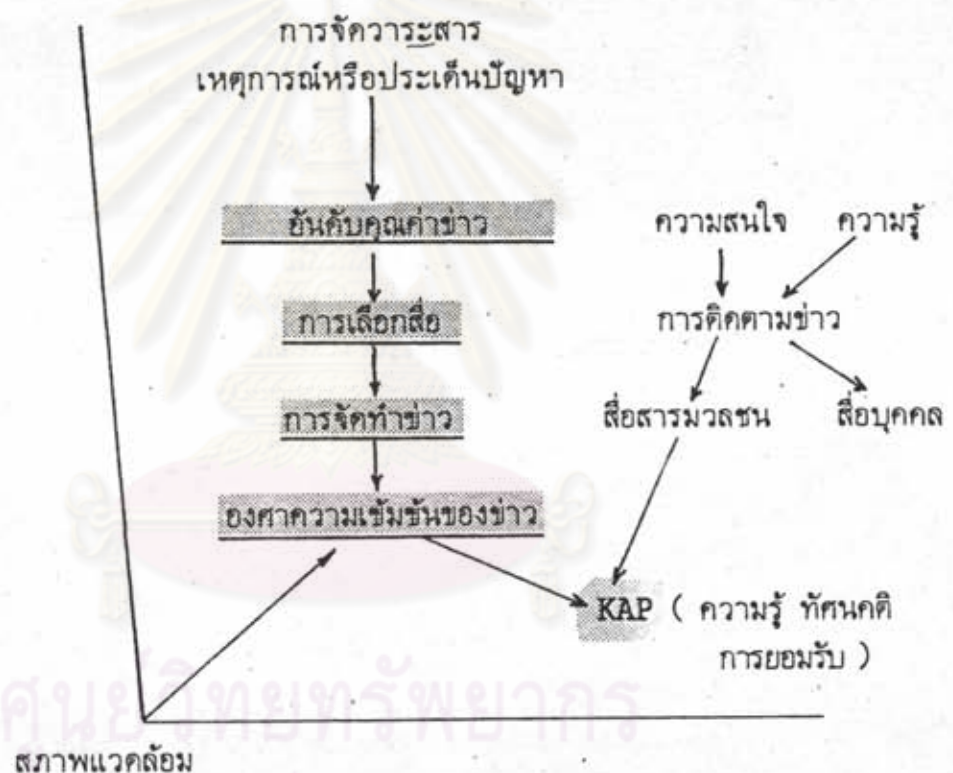
หน้าที่ของสื่อมวลชนในการจกัวาระสารนี้ เป็นแนวคิดของ ชอว์ และแมคคอมบส์ (Shaw & McCombs) เมื่อปี ค.ศ. 1972 แต่มีนักวิชาการบางท่านยืนยันว่าแนวคิดในเรื่องการจกัวาระสารนั้น เป็นแนวคิดที่ ลิปแมน (Lippman) ได้เคยคิดขึ้นมาก่อนในราวปี ค.ศ. 1922 โดยเขาได้กล่าวว่า สื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างภาพต่าง ๆ ในสมองของเรา ซึ่งคล้ายกับแนวคิดของชอว์และแมคคอม 38

สื่อมวลชนมีหน้าที่หลักที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การสอดส่องและรายงานความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้คนในสังคมได้รับรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งนี้ก็เป็นเพราะคนในสังคมส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสที่จะได้ไปอยู่หรือสัมผัสเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยตัวเอง บทบาทนี้เองช่วยให้คนในสังคมสามารถทราบและคาดคะเนเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัวเองได้อย่างใกล้เคียง และถูกต้อง ด้วยเหตุนี้เองพฤติกรรมของหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนในการคัดเลือกและเสนอข่าวสารต่าง ๆ ให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบและมีส่วนต่อระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ยิ่งหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนเลือกเสนอข่าวเกี่ยวกับประเด็นสำคัญของเรื่องใดหรือปัญหาใดมากเท่าไร ประชาชนผู้รับสารก็จะรับรู้หรือตระหนักถึง

38 ทิระ จิระโสภณ , " ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน " อ่างแล้ว, หน้า 662.

ความสำคัญของประเด็นของเรื่องนั้น หรือปัญหานั้นตามที่สื่อมวลชนกำหนดประชาชนก็จะคิดและปฏิบัติตามวาระที่หนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนกำหนด³⁹

สัมฤทธิ์ผลของการไหลเวียนของสารสนเทศตามทฤษฎีการจิวาระสารนั้น ต้องขึ้นอยู่กับทั้งในค่านสื่อสารมวลชนและในค่านผู้รับสาร มิใช่ค่านใดค่านหนึ่งโดยเฉพาะมักจะมีผู้ศึกษาสัมฤทธิ์ผลของการจิวาระสารเฉพาะค่านสื่อสารมวลชนเท่านั้น แม้ว่าสื่อสารมวลชนจะเป็นตัวเริ่มต้นในการนำเสนอสารก็ตาม⁴⁰ (Donald L. Shaw & Maxwell E. McCombs 1977 อ้างใน สุรพงษ์ โสธนะเสถียร : 2533 หน้า 145-150)

ภาพที่ 9 แผนภูมิแสดงการจิวาระสารของ Shaw & McCombe⁴¹

³⁹ อรุณ เลิศจรยารักษ์, วิจัยคัดเลือกข่าวและจัดลำดับความสำคัญของข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์ในกรุงเทพฯ รายงานการวิจัย, 2531 หน้า 11.

⁴⁰ Donald L. Shaw & Maxwell E. McComde, The Emergence of American Political Issues (St. Paul : West Publishing Co., 1977.

⁴¹ Donald L. Shaw & Maxwell E. McComde, Ibid.,

โดยทั่วไป เมื่อเกิดเหตุการณ์ใดขึ้นในสังคม และพอที่จะนำเหตุการณ์นั้นมาเป็นประเด็นในการเสนอข่าว ผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านสื่อสารมวลชนก็จะรวบรวมข่าวแต่ละข่าว โดยนำมาประเมินคุณค่าของข่าวว่าข่าวใดมีความสำคัญในระดับใด ทั้งนี้เพื่อต้องการจัดอันดับของข่าว นักวารสารศาสตร์ที่เกี่ยวข้องจะสามารถคาดการณ์ข่าวตามมาตรฐานที่จัดอันดับไว้ข้างต้นว่าจะนำเสนอด้วยวิธีการอย่างไร จึงจะทำให้เกิดความนิยมต่อข่าวนั้นสูงมากขึ้น เสริมกับคุณค่าของข่าวที่มีอยู่แล้วนั้น วิธีการนำเสนอข่าวของนักวารสารศาสตร์ ก็จะเริ่มด้วยการพิจารณาเลือกสื่อที่เหมาะสมต่อข่าวนั้น เช่น การเสนอข่าวผ่านโทรทัศน์ ข่าวสารนั้นมักจะได้รับ ความสนใจจากผู้รับสารอย่างรวดเร็ว แต่ข่าวก็มักสลายตัวเร็วด้วยในขณะ ที่ความนิยมของข่าวสารจากสิ่งพิมพ์จะดำเนินไปอย่างช้ากว่าแต่อยู่ได้ทนกว่า 42

ในทางกลับกัน ภาวะการแข่งขันในปัจจุบันทำให้สื่อสารมวลชนประเภทต่าง ๆ เสนอข่าวที่มีหัวข้อข่าวอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันแต่ก็มีกลวิธีการนำเสนอในรายละเอียดที่แตกต่างกัน ลักษณะเช่นนี้ พอจะทำให้ตัดสินใจได้ว่า สื่อประเภทใดที่มีผู้สนใจติดตามมากที่สุด และสะท้อนให้เห็นว่าสารนั้นเหมาะสมกับการจัดวารสารได้อย่างไร แม้ว่าข่าวสารนั้น จะเหมาะสมกับชนิดของสื่อแล้วก็ตาม แต่อาจจะยังไม่พอเพียงเพราะวิธีการ นำเสนอข่าวสาร และการจัดทำข่าวก็เป็นปัจจัยในการส่งเสริมความนิยมในการจัดวารสารอีก

อย่างไรก็ตาม อนาคตความเข้มข้นของข่าวก็เป็นอีกส่วนในการเสริมบทบาทของการจัดวารสาร อนาคตของความเข้มข้นของข่าวที่ใช้โน้มน้าวใจในข่าวสาร อาจทำได้หลายวิธี เช่น

1. การเพิ่มหรือขยายพื้นที่ของข่าวให้มากกว่าปกติ ข่าวที่มีกรอบใหญ่กว่าข่าวอื่น ตลอดจนขนาดของตัวอักษรที่โตกว่าย่อมทำให้เห็นว่าข่าวนั้นสำคัญชวนอ่านกว่าข่าวอื่น

---

42 สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, การสื่อสารกับสังคม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533) หน้า 145.

2. ความถี่ในการเสนองานข่าว การนำเสนอข่าวที่มีจำนวนครั้งบ่อย ๆ เช่น การคอยย้ำความสนใจให้ผู้รับสารมากขึ้น

3. ระยะเวลาในการนำเสนอข่าว ระยะเวลาที่มีความหมายใกล้เคียงกับความถี่ แม้ข่าวสารจะถูกรายงานบ่อย แต่ถ้าถูกเสนออยู่ไม่นานแล้วเลิกไป ก็จะทำให้การจัดวาระนั้นหมดบทบาทไปด้วย

อย่างไรก็ตาม องค์ความเข้มข้นของข่าวสารแสดงให้เห็นถึงอายุของข่าวได้ชัดเจน ข่าวที่มีองค์ความเข้มข้นสูงจะมีอายุของข่าวอยู่นาน โดยมีความนิยมอย่างต่อเนื่อง ข่าวเด่นในรอบปีมีหลายข่าว เช่น คดีเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ก็เนื่องมาจากมีอายุของข่าวยาวมาก ทำให้มีสัมฤทธิ์ผลของการจัดวาระสาร

แท้จริงแล้วภารกิจของตัวอย่างในทฤษฎีการจัดวาระสาร อาจกล่าวได้ว่า เป็นผลผลิตของการกรองข่าวสาร โดยสื่อ (Products of Media Gatekeepers) ที่ประสงค์จะสร้างอิทธิพลของข่าวนั้นให้กับผู้รับสาร ความสำเร็จของตัวอย่าง จึงเป็นเพียงการปรบมือข้างเดียว หากผู้รับสารไม่ยอมรับการจัดวาระดังกล่าวแล้ว ข่าวนั้นก็จะไม่เกิดสัมฤทธิ์ผลตามทฤษฎีการจัดวาระสารเลย

การจัดวาระสารจึงต้องพิจารณาความพร้อมของผู้รับสารด้วย โดยเฉพาะภูมิหลังของผู้รับสารในด้านความรู้ความสนใจต่อข่าวประเภทนั้นว่าเป็นอย่างไร หากข่าวนั้นมีพื้นฐานที่สอดคล้องกับความรู้และความสนใจของประชาชนผู้รับสารแล้ว ผู้รับสารก็จะแสวงหาข่าวนั้นต่อไป

โดยการติดตามหรือการจับชีพจรของข่าว เพื่อต้องการทราบทิศทางของข่าวนั้น ผู้รับสารอาจแสวงหาข้อมูลข่าวนั้นเพิ่มเติมจากบุคคลรอบข้าง โดยการสนทนารับฟังหรือวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งอาจทำให้ช่วงของการจัดวาระสารนั้นขยายตัวออกไปยิ่งขึ้น

อิทธิพลของการจัดวางระสรวนนั้นขึ้นอยู่กับ

1. ความสำคัญของเหตุการณ์หรือคุณค่าของข่าว
2. จำนวนผู้รับสารที่ได้ติดตามข่าวจากการจัดวางระสรวน ซึ่งเป็นประสิทธิผลของการจัดวางระสรวน
3. อายุของข่าวในการจัดวางระสรวนตั้งแต่ค้นข่าวนั้น ซึ่งเป็นประสิทธิผลของการจัดวางระสรวน

ข่าวหนึ่ง ๆ จะมีอิทธิพลมากตามการจัดวางระสรวนก็ต่อเมื่อข่าวนั้น มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ กล่าวคือ มีประชาชนผู้รับสารสนใจจำนวนมาก ติดตามข่าวสารที่ถูกนำเสนออยู่นั้นอยู่เป็นเวลานาน (ทำให้หนักข่าวสามารถบ่อนข่าวอยู่ได้ตลอด) จำนวนประสิทธิผลและประสิทธิผลจะสูงขึ้นเมื่อข่าวนั้นทวีความสำคัญขึ้นไปเปรียบเทียบกับข่าวอื่น สำหรับข่าวที่มีอิทธิพลน้อยในการจัดวางระสรวนก็จะมีลักษณะในทางตรงข้าม ดังนั้นบ่อยครั้งจึงมีผู้นำการจัดวางระสรวนมาเป็นประโยชน์ในการสร้างข่าวหรือกลบเกลื่อนอีกเหตุการณ์หนึ่ง

บุญเลิศ ศุกคิดถก กล่าวว่า สื่อมวลชนทั้งหลายเป็นผู้กำหนดเรื่องหรือหัวข้อเกี่ยวกับปัญหา ตลอดจนประเด็นของหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ให้ประชาชนผู้รับข่าวสารทั่วไปได้รับทราบและตระหนักถึงปัญหา หรือประเด็นต่าง ๆ ตามที่กำหนดในสื่อ นั้น ๆ ⁴³

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴³ บุญเลิศ ศุกคิดถก , สื่อมวลชนพดงแผงในการพัฒนาการเมืองที่ถูกลิม
(กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2518), หน้า 30.

บทบาทบรรณาธิการบริหารข่าวกับแนวคตินายประจักษ์ข่าวสาร หน้าที่ของบรรณาธิการบริหารข่าว หัวหน้าข่าว หรือนักข่าว เปรียบได้กับ Gatekeeper ในกระบวนการสื่อสารมวลชน หรืออีกนัยหนึ่งเป็นผู้ใช้วิจารณาญาณในการคัดเลือกกลั่นกรองประเภทของข่าวสาร ทักษะวิจารณ์ต่อปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำเสนอต่อสาธารณชนเป็นผู้ยืนอยู่กึ่งกลางระหว่างเหตุการณ์ความเป็นไปต่าง ๆ ของสังคมกับผู้อ่าน

หน้าที่ของบรรณาธิการบริหารข่าว หัวหน้าข่าว นักข่าว ไม่เพียงแต่เลือกหรือปฏิเสธสารต่าง ๆ ที่เข้ามาเท่านั้น บุคคลเหล่านี้ยังทำหน้าที่จัดสรรนั้น ๆ ให้อยู่ในรูปที่ต้องการตลอดจนกระทั่งกำหนดการนำเสนอข่าวสาร เวลาหน่วงเหนี่ยวสารนั้นไว้ หรือเสนอสารทั้งหมดซ้ำ ๆ กัน หรือเลือกเสนอบางส่วนเท่านั้น

พีระ จิโรโสภณ ได้อธิบายถึงบทบาทของนายประจักษ์ข่าวสาร ไว้ว่า ในความเป็นจริงนายประจักษ์ข่าวสาร อาจจะมีขั้นตอนในการทำงานที่สลับซับซ้อนกว่าแบบจำลอง เช่น ข่าวโทรพิมพ์ที่ส่งมายังสื่อมวลชนต่าง ๆ นั้นก่อนที่จะส่งมาจะต้องมีการกลั่นกรองจากบรรณาธิการของสำนักข่าวนั้น ๆ เสียก่อน หรือแม้แต่ผู้สื่อข่าวของสำนักข่าวเองก็จะทำหน้าที่เป็น นายทวารข่าวสาร คือ คัดเลือกว่าจะทำรายงานข่าวไหน หรือไม่ทำข่าวไหนบ้าง และเมื่อข่าวโทรพิมพ์ถูกส่งมายังสื่อมวลชนต่าง ๆ นอกจากจะถูกคัดเลือกโดยบรรณาธิการข่าวต่างประเทศแล้ว ก็ยังอาจถูกกลั่นกรองจากบรรณาธิการหรือหัวหน้าข่าวในระดับสูงอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ข่าวที่ถูกเผยแพร่ไปยังผู้รับสาร เมื่อผู้รับสารได้อ่าน ได้รับฟังรับชมแล้ว ก็อาจถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่น เช่น สมาชิกในครอบครัวญาติ เพื่อน ฯลฯ การถ่ายทอดข่าวสารโดยผู้รับสารจากสื่อมวลชนนี้เป็นไปในลักษณะของ ' ผู้กรองสาร ' หรือ นายประจักษ์ข่าวสาร เช่นเดียวกันคือ จะเลือกถ่ายทอดเพียงบางส่วน จึงจะเห็นได้ว่าข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้นมักจะไหลผ่านนายประจักษ์ข่าวสารมากมายหลายชั้น ⁴⁴

⁴⁴ พีระ จิโรโสภณ, ' ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน ' อ่างแล้ว, หน้า 625.

ส่วนที่ 2

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นความสนใจสำคัญในศาสตร์ทุกแขนงที่เกี่ยวกับมนุษย์ ความสามารถในทางภาษาเป็นลักษณะที่น่าสนใจที่สุดของมนุษย์ ภาษาที่เกี่ยวข้องกับความคึกทางเหตุผลอารมณ์และทุก ๆ ส่วนของมนุษย์นอกจากนั้น การวิเคราะห์เนื้อหายังเป็นเทคนิคการวิจัยที่ใช้ศึกษาระยะของการคิดต่อสื่อสาร 'สาร' ในที่นี้อาจเป็นจดหมาย สุนทรพจน์ บทความ หนังสือ บทสนทนา โปรแกรมทีวี เจตนารมณ์ที่อยู่เบื้องหลังข้อเขียนนั้น ตลอดจนศึกษานุคลิกของผู้เขียนเอกสารต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะเอกสารต่าง ๆ เปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของผู้แต่ง ซึ่งอาจทำให้ผู้อ่านทราบได้ว่าผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายมีค่านิยมและทัศนคติอย่างไร

ความเป็นมาและพัฒนาการของการวิเคราะห์เนื้อหา การใช้เทคนิควิธีวิเคราะห์เนื้อหาได้มีการพัฒนาวิธีการมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 เริ่มโดย นักศึกษาวิชาวารสารศาสตร์ ใช้วิเคราะห์ความสำคัญของข่าวด้วยการนับบรรทัดของข่าวในหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข่าวเรื่องเดียวกันในหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น หรือวัดขนาดของหัวข้อข่าวในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบกันว่า ในเรื่องเดียวกันฉบับใดให้ความสำคัญมากน้อยเพียงใด ซึ่งนับว่าเป็นการเปรียบเทียบโดยการนับจำนวน บางครั้งในการวิจารณ์บทความทางวรรณคดีก็ใช้วิธีนับคำคุณศัพท์เทียบกับจำนวนคำกริยา โดยใช้เป็นเครื่องจำแนกวิธีการเขียนของนักประพันธ์ หรือแยกเป็นการเขียนของยุคนี้ หรือใช้การวิเคราะห์เนื้อหาวิเคราะห์ว่าใครเป็นผู้แต่งบทประพันธ์ และเพื่อ ศึกษาเจตนารมณ์ ทัศนคติ สภาพจิตของบุคคลสำคัญหลายคนของสมัยนั้น โดยนำเอาหนังสือและเอกสารของพวกเขามาวิเคราะห์ แล้วนำข้อมูลมาเทียบกับเจตนารมณ์และทัศนคติที่ค้นพบ

Sanford M. Dornbusch ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาค่านิยมของสังคม โดยเลือกบทประพันธ์ชิ้นดีของนักเขียนอเมริกัน 46 ฉบับที่พิมพ์เผยแพร่ในระยะ 8 ปีที่ผ่านมา

มา เขานำข้อความในแต่ละย่อหน้ามาจัดเข้าเป็นประเภทของใจความ เช่นประเภทศาสนา ประเภทความสุข แล้วนับดูว่ามีกี่ย่อหน้าที่จัดเข้าประเภทไหน ขึ้นต่อไปจึงดูแนวจำนวนการเปลี่ยนแปลงของใจความโดยนำมาวิจัยเทียบกับประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมและศาสนา ⁴⁵

ราวปี ค.ศ. 1938 เป็นต้นมานักสังคมศาสตร์ได้นำเอาวิธีการวิเคราะห์เนื้อหามาใช้ เช่น Harold Lasswell ได้วิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนาระหว่างจิตแพทย์และคนไข้ แล้วนำมาแยกประเภทคนไข้ออกเป็น ประเภทนิยมตนเอง ประเภทไม่ชอบตนเอง ประเภทนิยมคนอื่น ประเภทไม่ชอบคนอื่น เป็นต้น แล้วนับจำนวนคนไข้ในประเภทต่าง ๆ เพื่อนำไปศึกษาประเภทของคนในการแสดงประชามติ และศึกษาเรื่องการโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งสหรัฐอเมริกาให้ความสนใจมากในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 การสื่อสารของมวลชนสมัยนั้นได้รับการวิเคราะห์อย่างมีแบบแผน ภายใต้หัวข้อว่า ใครพูดอะไร ว่าอย่างไร และได้ผลอย่างไร ซึ่งนับว่าเป็นโครงการใหญ่โครงการหนึ่งที่มีการนับความถี่ของการใช้คำสำคัญ เช่น ประชาธิปไตย คอมมิวนิสต์ อังกฤษ ฯลฯ แล้วดูปฏิบัติการว่า ผู้ใช้ใช้แบบเต็มใจ ใช้แบบดิเคียน หรือใช้อย่างกลาง ๆ ⁴⁶

หลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ผลงานต่าง ๆ ที่เกิดในช่วงดังกล่าวเป็นแรงดึงดูดความสนใจให้มีผู้นำเอาวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาไปวิเคราะห์ตัวผู้ส่งข่าว วิเคราะห์ค่านิยมของผู้เขียนข่าวที่ประชาชนนิยม ซึ่งนับว่าการวิเคราะห์เนื้อหาในระยะหลัง ๆ นี้ได้เปลี่ยนแปลงจากการนับคำซ้ำ ๆ กัน หรือการเปรียบเทียบตรง ๆ มาเป็นการวิเคราะห์

⁴⁵ Schneider, Louis . Popular Religion : Inspirational Books in America (Chicago : University of Chicago Press, 1958), p. 155.

⁴⁶ Harold Lasswell, " Trend : May Day Slogans in Soviet Russia 1918 - 1943", Language of Politics (New York : Stewart, 1949), p. 75.

เบื้องหลังความคิด หรือการกระทำบางอย่างซึ่งมีลักษณะซับซ้อนยิ่งขึ้นกว่าเดิม อันทำให้ผู้เสนอข่าวไม่ทราบว่าคุณกำลังถูกสังเกต และเนื่องจากข่าวสารที่เสนอออกมานั้นเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปที่ผู้ใดจะวิพากษ์วิจารณ์ก็ได้

การวิเคราะห์เนื้อหากระจายสู่สาขาต่าง ๆ มากมาย ในปี ค.ศ. 1955 คณะกรรมการสภาวิจัยทางสังคมศาสตร์สาขาภาษาศาสตร์และจิตวิทยา (The Social Science Research Council's Committee on Linguistics and Psychology) ได้มีการประชุมเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา และบรรดาผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันเสนอข้อคิดเห็นซึ่งตีพิมพ์ลงในหนังสือชื่อ Trends in Content Analysis ⁴⁶

ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหา Berelson ⁴⁷ ให้ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาว่าเป็นวิธีที่มุ่งบรรยายและอธิบายเนื้อหาของสื่อสารมวลชนที่ง่าย ไม่มีเงื่อนไขตรงไปตรงมามีระบบและใช้หลักการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ในกระบวนการสื่อสารสิ่งหนึ่งที่สำคัญก็คือเนื้อหาที่สารซึ่งจะบอกว่า 'อะไร' เมื่อก้าวถึงเนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวันโดยทั่วไปจะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับเสนอเรื่องต่าง ๆ หลายเรื่องให้แก่ผู้อ่าน ดังนั้นการที่ผู้วิจัยต้องการทราบ ว่าหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับบอกอะไร เกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง และเสนออย่างไรจึงต้องทำการศึกษาที่เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับ ซึ่งการศึกษาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันเหล่านี้ทำได้โดยระเบียบวิธีวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหา

⁴⁶ Klaus Krippendorff, Content Analysis : am Introduction to It's Methodology (Beverly Hills : Sage, 1980), p. 19.

⁴⁷ Bernard Berelson, Content Analysis in Communication Research (New York : Hafner Publishing Co., 1971), pp.16 - 18

Kerlinger ⁴⁸ อธิบายความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาว่า เป็นวิธีการศึกษาและการวิเคราะห์สื่อมวลชนในลักษณะที่มีระบบ มีความเป็นปรนัยและเป็นการวัดค่าแปรในเชิงปริมาณ แต่มักใช้ในการหาความสัมพันธ์หรือความถี่ของสิ่งที่ปรากฏในสื่อมวลชนชนิดต่าง ๆ .

Krippendorff ⁴⁹ ให้ความหมายว่า การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเทคนิคการวิจัยอย่างหนึ่งที่มีความเชื่อถือได้ และมีผลสรุปที่เที่ยงตรงจากข้อมูลไปสู่ปริบทของข้อมูล

เกษม ศิริสัมพันธ์ ⁵⁰ กล่าวว่า การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นวิธีการวิจัยสื่อสารมวลชนชนิดหนึ่ง วิธีการนี้มุ่งเฉพาะถึงเนื้อหาของสื่อมวลชน จะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร รายการวิทยุ หรือโทรทัศน์ก็ได้ ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อแสดงถึงแนวโน้มของการสื่อสารมวลชน

ศันัน ปัทมะทิน ⁵¹ อธิบายความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาว่า เป็นวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งต้องสร้างเกณฑ์ขึ้นมา ซึ่งจะออกมาสรุปของตารางวิเคราะห์ที่ประกอบด้วยถ้อยคำภาษา หน่วยที่ใช้มีตั้งแต่หน่วยที่ใหญ่ที่สุดถึงเล็กที่สุด เป็นข้อความ ประโยคหรือหัวข้อที่มีความหมายตรงกับเนื้อหาหรือข้อความที่ต้องการวิเคราะห์ สิ่งที่สำคัญในการสร้าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร

⁴⁸ Kerlinger Fred N. Foundation of Behavioral Research (New York : Holt Rinchart and Winston Inc. 1972) , p. 525.

⁴⁹ Klaus Krippendorff, Ibid., p.21.

⁵⁰ เกษม ศิริสัมพันธ์, การวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันในกรุงเทพฯ 14 ฉบับ (กรุงเทพฯ : แผนกวารสารศาสตร์และคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2507) , หน้า 2.

⁵¹ ศันัน ปัทมะทิน , ศัพท์านุกรมสื่อสารมวลชน อ้างแล้ว., หน้า 10

เกณฑ์ของเนื้อหา คือการจำแนกประเภทของเนื้อหาซึ่งต้องทำให้เหมาะสมกับความประสงค์ของการวิเคราะห์เนื้อหาว่าต้องการข้อมูลชนิดใด เรื่องใด เพื่อทราบแนวโน้มด้านใด.

อรนุช เลิศจรรยาภักษ์⁵² ให้คำนิยามการวิเคราะห์เนื้อหาว่า คือการวิเคราะห์ให้เห็นประจักษ์ และการสำรวจเนื้อหาซึ่งแฝงอยู่กับเครื่องมือสื่อสารโดยวิธีการจัดประเภท จัดทำตาราง และหาค่าจากสัญลักษณ์และใจความ เพื่อที่จะให้ทราบซึ่งความหมายและผลกระทบ

สีดา สอนศรี⁵³ กล่าวว่า การวิเคราะห์เนื้อหาคือการวิเคราะห์เนื้อหาของเอกสารหรือการวิจัยซึ่งมีหัวข้อเรื่องของการวิเคราะห์อยู่แล้ว โดยจัดแยกประเภทหรือหมวดหมู่ของเอกสารที่อ่านตามทฤษฎี หรือตามกฎของผู้วิเคราะห์ หลังจากนั้นอาจใช้วิธีการทางสถิติเพื่อหาความถี่ของเนื้อหาหรือความโน้มเอียงของเนื้อหา

สรรรค์วี คชาชีวะ⁵⁴ ได้สรุปความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาไว้ว่า การวิเคราะห์เนื้อหา มีลักษณะดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นเทคนิคในการวิจัยอย่างหนึ่งโดยมิใช่การที่เป็นวิทยาศาสตร์เช่นเดียวกับการวิจัยแบบอื่น ๆ

⁵² อรนุช เลิศจรรยาภักษ์ , " การวิเคราะห์เปรียบเทียบเนื้อหาข่าวของสถานีวิทยุตามสถานีในประเทศไทย เดือน กรกฎาคม - เดือน สิงหาคม 2520 " วารสารศาสตร์ 1 - 2 (มีนาคม 2524) , หน้า 16.

⁵³ สีดา สอนศรี, วิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ การทำโครงร่างงานวิจัยและการวิจัยจากเอกสาร (กรุงเทพฯ : เฉลิมชาฎการพิมพ์ , 2524) , หน้า 78.

⁵⁴ สรรรค์วี คชาชีวะ, การวิเคราะห์เนื้อหาข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ (กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525) , หน้า 6.

2. การวิเคราะห์เนื้อหาต้องมีการสร้างเครื่องมือที่มีความเป็นปรนัย และเชื่อถือได้ คือเครื่องมือที่สร้างเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์เนื้อหานั้นเมื่อนำไปใช้ในสถานการณ์ที่ต่างกัน ผู้วิเคราะห์ต่างกัน แต่ใช้ข้อมูลแบบเดียวกัน ผลที่ได้ย่อมเหมือนกันและเครื่องมือนั้นไม่ว่าผู้ใดจะนำไปใช้ย่อมใช้ได้เช่นเดียวกัน

3. การวิเคราะห์เนื้อหาควรมีผลสรุปที่อธิบายความหมายของเนื้อหาได้ ทั้งในค่านปริมาณและในด้านคุณภาพ อย่างมีความเที่ยงตรงตามธรรมชาติของสาร

สรุปแล้วการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หมายถึง วิธีที่มุ่งอธิบายเนื้อหาของสื่อมวลชนอย่างตรงไปตรงมามีระบบและหลักในการวิเคราะห์ มักใช้การหาความสัมพันธ์หรือความถี่ ผลที่ได้มีความน่าเชื่อถือมีผลสรุปที่เที่ยงตรง

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์เนื้อหา Best⁵⁵ ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์เนื้อหาไว้ดังนี้

1. เพื่อพรรณนาการปฏิบัติต่าง ๆ หรืออธิบายสภาพของเนื้อหา
2. เพื่อศึกษาความสำคัญหรือความสนใจที่เกี่ยวกับเรื่องหรือปัญหาเฉพาะ
3. เพื่อศึกษารูปแบบของวรรณกรรม แนวความคิด หรือความเชื่อของนักเขียน
4. เพื่อประเมินอคติหรือการโฆษณาชวนเชื่อของนักเขียน
5. เพื่อวิเคราะห์ความผิดพลาดแบบต่าง ๆ ในงานของนักศึกษา
6. เพื่อศึกษาความยากง่ายของการเสนอเนื้อหาในตำราเรียนหรือหนังสือพิมพ์
7. เพื่อวิเคราะห์การใช้สัญลักษณ์ที่แสดงถึงบุคคล พรรคการเมือง และสถาบันหรือความเห็นอื่น ๆ

⁵⁵ John W. Best, Research in Education 3d. ed.

(New Delhi : Prentice - Hall of India, 1978) , pp. 129 - 190.

เกษม ศิริสัมพันธ์ 56 อธิบายถึงการวิเคราะห์เนื้อหาว่ามีจุดประสงค์และ
คุณประโยชน์จำแนกได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบถึงแนวโน้มและระดับของการสื่อสารมวลชน
2. เพื่อเปรียบเทียบถึงแนวโน้มและระดับของเนื้อหาของสื่อสารมวลชน
3. เพื่อทราบระดับความต้องการของประชาชนผู้ใช้สื่อ
4. เพื่อทราบแบบแผนวัฒนธรรม (Cultural Pattern) ของสังคม
5. เพื่อทราบแนวความคิดเห็นของสื่อสารมวลชนในฐานะเป็นแหล่งกลางในการ
แสดงความคิดเห็น
6. เพื่อตรวจสอบการโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda)

Krippendorff 57 กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์เนื้อหา ก็เพื่อให้
ความรู้และมองเห็นปัญหาใหม่ ๆ แสดงข้อเท็จจริงและนำไปสู่การปฏิบัติที่ใช้อย่างแท้
จริง

กระบวนการในการวิเคราะห์เนื้อหา Krippendorff 58 อธิบายว่ากระบวนการ
ในการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบด้วย

1. กระบวนการข้อมูล (Data Making Process) ข้อมูลเป็นหน่วยหนึ่ง
ของข่าวสารซึ่งบันทึกอยู่ในสื่อที่มีความคงทนถาวร มีการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคที่ชัดเจนและ
ตรงกับปัญหาการวิจัยข้อมูลไม่ใช่ข้อเท็จจริง แต่เป็นการทำให้อยู่ในรูปหนึ่งเพื่อให้ตรงกับ
วัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวิเคราะห์เนื้อหานั้นมักจะต้องนำเอาข่าว
สารที่ไม่มีโครงสร้างทางภาษาชัดเจนมาทำให้อยู่ในรูปของการวิเคราะห์

56 เกษม ศิริสัมพันธ์ , อ้างแล้ว., หน้า 3.

57 Klaus Krippendorff, Ibid., p. 21

58 Klaus Krippendorff, Ibid., P. 52

ข้อมูลที่ได้มาจะต้องเป็นตัวแทนที่ดีของปรากฏการณ์ โดย

- 1.1 ปรากฏการณ์ที่สนใจศึกษาต้องแยกออกเป็นหน่วยในการวิเคราะห์
- 1.2 จำนวนหน่วยที่จะบันทึกนั้นต้องผ่านการสุ่มตัวอย่าง อย่างมีแบบแผน
- 1.3 หน่วยทุกหน่วยจะต้องมีการลงรหัสให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถวิเคราะห์

ได้ซึ่งก็คือขั้นตอนการบันทึกข้อมูล

2. การเปลี่ยนแปลงข้อมูล (Data Reduction) เป็นกระบวนการการจัดกระทำข้อมูลให้อยู่ในลักษณะที่สามารถนำมาใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ได้

3. การอนุมานข้อมูล (Inference) เป็นการพิจารณาข้อมูลอย่างมีเหตุผล นักวิเคราะห์เนื้อหาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับทิศทางที่ข้อมูลจะมีความสัมพันธ์กับปริบท ซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องกับการใช้สถิติ และจะต้องทำอย่างมีความเที่ยงตรง

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นกระบวนการในการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่สังเกตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือมีการพรรณนาผลของการวิเคราะห์ชัดเจน

สรรพศรี วิชาชีวะ 59 ได้แบ่งขั้นตอนในการวิเคราะห์ เป็น 6 หัวข้อคือ

1. หน่วยในการวิเคราะห์และหน่วยในการระบุจำนวน

หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ซึ่งได้แก่ คำ (Word) สาระ (Themes) คุณลักษณะ (Characters) ส่วนหน่วยในการระบุจำนวน (Unit of Enumeration) นั้นแบ่งเป็น เนื้อที่ (Space) การปรากฏ (Appearance) ความถี่ (Frequency) ความเข้ม (Intensity)

2. การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์เนื้อหา แบ่งได้เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย การสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ การสุ่มตัวอย่างแบบชั้น การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม และการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

3. การบันทึกข้อมูล

ส่วนประกอบที่จะทำให้การบันทึกข้อมูลเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ชัดเจนคือ

3.1 ผู้สังเกต (Observers)

3.2 การอบรม (Training)

3.3 การเปลี่ยนแปลงความหมาย (Semantics)

4. การจัดประเภทข้อมูลในการวิเคราะห์เนื้อหา

4.1 ประเภทข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่า " ข้อมูลกล่าวถึงอะไร " ได้แก่
เนื้อหา (Subject Matter) มีหน่วยในการวิเคราะห์เป็นย่อหน้าหรือเป็นเนื้อที่
ทิศทาง (Direction) คือการแสดงทัศนคติที่มีต่อสัญลักษณ์
โดยผู้ใช้สัญลักษณ์แบ่งทัศนคติออกเป็นทางบวกลบหรือเป็นกลาง

มาตรฐาน (Standards) แบ่งการพิจารณาเนื้อหาเป็น 2
ประเภท คือ ความแข็งแกร่ง - ความอ่อนแอ และความมีศีลธรรม - ไม่มีศีลธรรม

ค่านิยม (Values) คือมาตรฐานในการจัดประเภทค่านิยม หรือ
เป้าหมาย หรือการแสดงถึงความต้องการของมนุษย์

วิธีการ (Methods) เป็นการจกกลุ่มข้อมูลประเภทที่เกี่ยวข้อง
กับการกระทำ

ลักษณะ (Traits) ประเภทลักษณะนี้ แสดงถึงคุณลักษณะโดย
ทั่วไปของบุคคล เช่น ทางด้านจิตวิทยา เป็นต้น

ผู้กระทำ (Actor) ข้อมูลแบบนี้แสดงถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคล
หรือสิ่งอื่น ๆ ที่ปรากฏว่าอยู่ในฐานะที่เป็นผู้ริเริ่มให้เกิดกระทำต่าง ๆ ขึ้น

ผู้ส่งสาร (Authority) หรือแหล่งข่าว (Source) คือเป็น
กลุ่มบุคคลหรือบุคคล หรือสิ่งอื่น ๆ ที่ระบุในข้อมูล

จุดกำเนิด (Origin) ใช้ในการศึกษาเนื้อหาที่ระบุถึงสถานที่เกิด
การสื่อสาร เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสนใจของผู้รับว่ามีต่อเนื้อหาที่มีสถานที่เกิดต่างกัน
อย่างไรบ้าง

กลุ่มเป้าหมาย (Target) นิยมใช้เมื่อต้องการศึกษาว่ากลุ่มเป้าหมายใดเป็นกลุ่มที่ได้รับการกล่าวถึงมากที่สุดในเรื่องที่วิเคราะห์

4.2 ประเภทข้อมูลที่แสดงว่า " ข้อมูลกล่าวอย่างไร " ได้แก่

รูปแบบข้อความ หมายถึง การจัดประเภทข้อมูลตามรูปแบบของ
 หลักภาษา หรือรูปแบบการสร้างประโยค

รูปแบบของการสื่อสาร คือ การแบ่งความแตกต่างในรูปแบบ
 การนำเสนอเนื้อหา

ความเข้ม คือ การจัดประเภทข้อมูลตามระดับความเข้มของการ
 สื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาที่ต่างกัน โดยจัด
 ประเภทองค์ประกอบที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อผู้อ่าน

เครื่องมือ หมายถึง การจัดประเภทข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ คือ
 วาทวิทยา เป็นสิ่งที่ช่วยในการวิเคราะห์เนื้อเรื่อง

5. ความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ในการวัด

ความเที่ยงตรงในการวัด หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัดสามารถวัดได้ในสิ่งที่
 ต้องการจะวัด

ความเชื่อถือได้ในการวัดหมายถึงการนำเครื่องมือที่ใช้วัดไปวัดปรากฏการณ์
 ที่เหมือนกัน และผลที่ได้จะเป็นเช่นเดียวกันไม่ว่าจะวัดกี่ครั้ง ความเชื่อถือได้ในการวัดจะ
 เป็นสิ่งกำหนดความเที่ยงตรงของผลการวิจัย แต่ไม่ใช่เครื่องรับรองว่าผลการวิจัยจะมีความ
 เที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ในการวัดแบ่งออก 3 รูปแบบ คือ ความคงที่ ความสามารถในการ
 การนำมาใช้ใหม่ และความแน่นอน

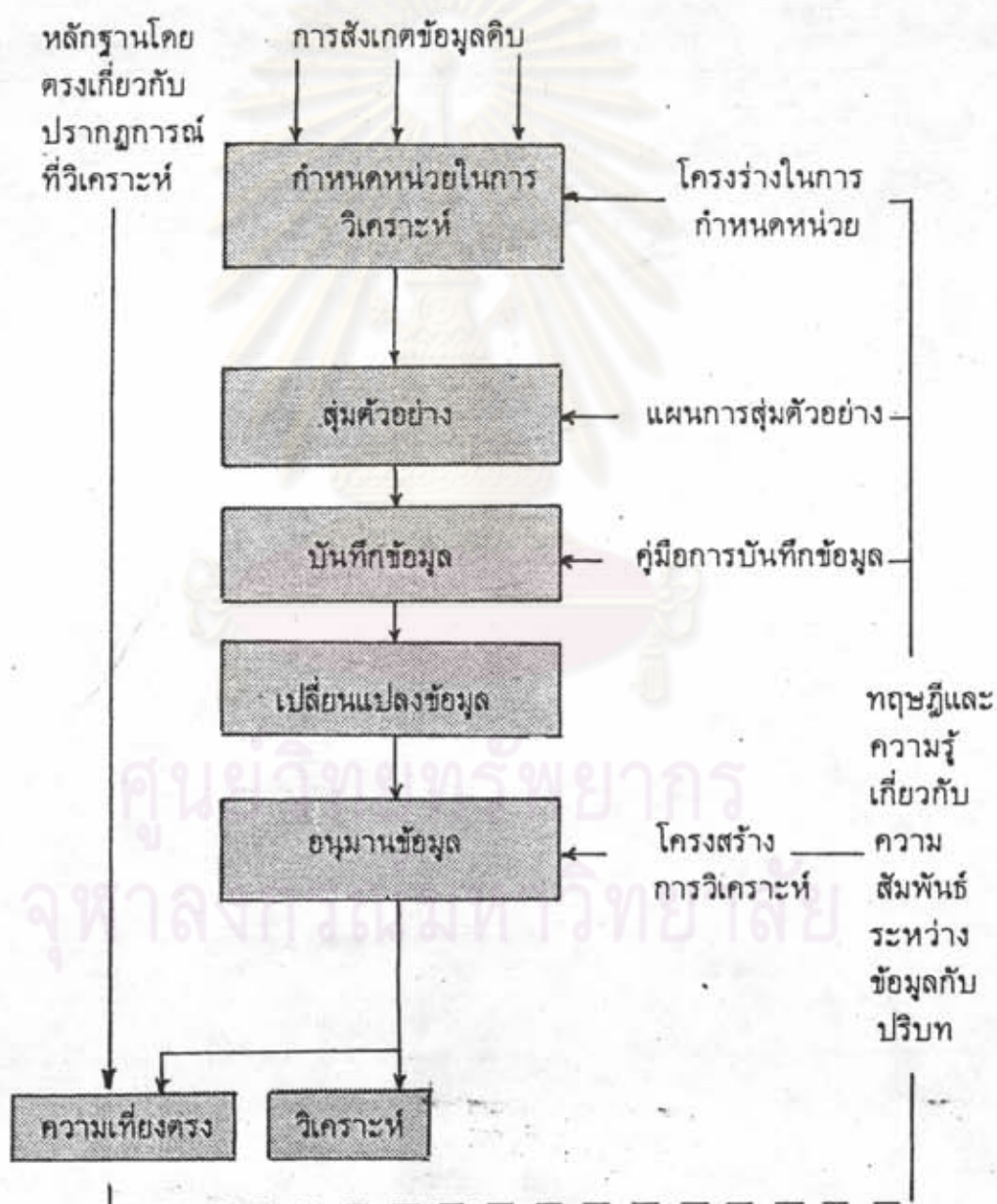
6. เทคนิคในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีการนำ
 เสนอรายงานผลการวิเคราะห์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การนำเสนอข้อมูลโดยใช้ความถี่
 (Frequency) ร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูล
 (Contingency Analysis) นอกจากนั้นยังมีเทคนิคอื่น ๆ ที่น่าสนใจซึ่งสูงมาใช้ในการ
 การวิเคราะห์ได้ เช่น การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) เป็นต้น

นอกจากนั้นการวิเคราะห์เนื้อหามีระเบียบวิธีวิจัยที่แตกต่างจากวิธีวิจัยแบบอื่น ๆ
 การวิเคราะห์เนื้อหาสามารถใช้กับข้อมูลที่ไม่มีโครงสร้างชัดเจน ขณะที่เทคนิคการวิจัยแบบ
 อื่นต้องมีการกำหนดโครงสร้างไว้ล่วงหน้า และการวิเคราะห์เนื้อหายังให้ความสนใจในเรื่อง

ของการใช้ภาษาและจากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า การนำเอาระเบียบวิธีวิจัยประเภทนี้มาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ในประเทศไทยยังมีจำนวนน้อยมาก

กระบวนการในการวิเคราะห์เนื้อหาดังกล่าวนี้ สรรค์รวี คชาชีวะ ได้แสดงเป็นแบบจำลองกระบวนการในการวิเคราะห์เนื้อหา ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 10 แผนภูมิแสดงกระบวนการในการวิเคราะห์เนื้อหา (สรรค์รวี คชาชีวะ)

ส่วนที่ 3

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

เกษม ศิริสัมพันธ์ 60 (2507) ทำการศึกษาหนังสือพิมพ์รายวันในกรุงเทพ 14 ฉบับ โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า

1. หนังสือพิมพ์ภาษาไทยที่ 12 ฉบับ มีระดับการเสนอข่าวต่างประเทศและภายในประเทศเท่าเทียมกัน คือทุกฉบับเสนอปริมาณข่าวภายในประเทศมากกว่าข่าวต่างประเทศ
2. หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ 2 ฉบับ เสนอข่าวต่างประเทศในปริมาณใกล้เคียงกันกับข่าวภายในประเทศ
3. หนังสือพิมพ์ 14 ฉบับทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเสนอข่าวต่างประเทศชนิดข่าวเกี่ยวกับภูมิภาคเอเชียอาคเนย์มากกว่าข่าวที่เกี่ยวกับภูมิภาคอื่น ๆ
4. หนังสือพิมพ์เข้าเน้นหนักข่าวอ่อนในหน้าแรก ซึ่งเป็นข่าวท้องถิ่นส่วนหนังสือพิมพ์ป้ายมุ่งเสนอข่าวแข็ง ซึ่งมักเป็นข่าวระดับชาติเป็นส่วนใหญ่
5. การเสนอข่าวจากส่วนภูมิภาคในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์รายวันในกรุงเทพฯ ยังมีปริมาณจำกัด

จาระไน แกลโกศล 61 (2511) ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาด้านการศึกษาของหนังสือพิมพ์รายวัน โดยเลือกหนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายสูงสุด 4 ฉบับ คือ ไทยรัฐ เติลนิวัตต์ สยามนิกร และสยามรัฐระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม ถึง 31 สิงหาคม 2511 ผล

60 เกษม ศิริสัมพันธ์, อ้างแล้ว., หน้า 44 - 45.

61 จาระไน แกลโกศล, " การวิเคราะห์เนื้อหาด้านการศึกษาของหนังสือพิมพ์รายวันของไทย " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 75 - 76.

การศึกษา พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีเนื้อหาเน้นหนักในบทความด้านวิทยาศาสตร์หนังสือพิมพ์เดลินิวส์เน้นหนักบทความทางด้านสังคมศาสตร์ บทความวิชาการและการศึกษาและคอลัมน์ของปัญหาภาษา และวรรณคดี หนังสือพิมพ์สยามนิกรเน้นบทความทางการศึกษา ส่วนหนังสือพิมพ์สยามรัฐเน้นหนักบทความด้านสังคมศาสตร์ เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์เดลินิวส์

พรทิพย์ วรกิจโกศาทร 62 (2526) ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการคัดเลือกข่าวเพื่อการประชาสัมพันธ์ในหนังสือพิมพ์ สรุปผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ทำให้ข่าวประชาสัมพันธ์ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ ประกอบด้วย คุณภาพของข่าว โดยพิจารณาจากเนื้อหาของข่าวและการเขียนข่าว การจัดส่งข่าว และนักหนังสือพิมพ์

ทิชาพร เลิศสมบูรณ์ 63 (2526) ศึกษาหลักเกณฑ์ในการพิจารณาข่าว โดยการสอบถามความคิดเห็นของบรรณาธิการพบว่า ปัญหาที่ข่าวประชาสัมพันธ์ไม่ได้รับการตีพิมพ์เนื่องจากเนื้อหาข่าวไม่สมบูรณ์ เนื้อหาข่าวยาวเกินไป ข่าวไม่มีความสำคัญ การส่งข่าวไม่คำนึงถึงเรื่องเวลา ส่งข่าวจำนวนมากเกินไป

บุญเลิศ ศุภคิลก 64 (2527) ศึกษาสิทธิการสื่อสารในประเทศไทย ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ไทย 6 ชื่อฉบับ คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ สยามรัฐ มติชน บ้านเมือง และแนวหน้า ผลในการวิจัยสรุปว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพคือหนังสือพิมพ์สยามรัฐ และมติชน เน้นการเสนอข่าวและสาระความรู้ค่อนข้างสูง มีการนำเสนอข่าวสารทั้งใน

62 พรทิพย์ วรกิจโกศาทร, " การพิจารณาคัดเลือกข่าวประชาสัมพันธ์ของนักหนังสือพิมพ์ " รายงานการวิจัย, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526 . (อัดสำเนา)

63 ทิชาพร เลิศสมบูรณ์, การใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ของ อสมท. (สาระนิพนธ์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532)

64 บุญเลิศ ศุภคิลก, สิทธิการสื่อสารในประเทศไทย สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2527)

ประเทศและต่างประเทศ เฉลี่ยแล้วประมาณ 30% ของเนื้อที่ทั้งหมด มีเนื้อหาที่เป็น
 ประกาศโฆษณาเฉลี่ย 26% หนังสือพิมพ์ประเภทปริมาณ คือหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและ
 เติลนิวส์ จะเน้นเสนอข่าวและบทความเพื่อความบันเทิงมากกว่า โดยที่มีการเสนอข่าวซุบซิบ
 สังคม และนวนิยาย โดยเฉลี่ย 30% ของเนื้อที่ทั้งหมด มีเนื้อที่เป็นโฆษณาประมาณ 35%
 ของเนื้อที่ทั้งหมด แต่ปรากฏหลักฐานแสดงให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ในประเทศไทยมีความ
 คิคริเริ่มในการเสนอข่าว และบทความเพื่อสนองความต้องการและสิทธิในการรับรู้ของ
 ประชาชนผู้อ่านและรับผิดชอบต่องสังคม นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า หนังสือพิมพ์แต่
 ละประเภทต่างมีเสรีภาพและความรับผิดชอบ หากแต่แตกต่างกันเฉพาะขอบเขตที่ปฏิบัติและ
 การแสดงออก

รัศมี อธิธิวรรณพงศ์⁶⁵ (2530) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการ
 พิจารณาเลือกเผยแพร่ข่าวประชาสัมพันธ์ โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบการพิจารณาเลือก
 เผยแพร่ข่าวประชาสัมพันธ์ระหว่างหนังสือพิมพ์รายวันประเภทพ่วงคุณภาพ ประเภท
 ประชานิยม และประเภทกึ่งคุณภาพกึ่งประชานิยม พบว่าการพิจารณาเผยแพร่ข่าว
 ประชาสัมพันธ์ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ประเภท ที่ศึกษาบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ได้ใช้
 เกณฑ์การพิจารณา และอาศัยปัจจัยบางประการเป็นแนวทางในการคัดเลือกข่าว
 ประชาสัมพันธ์ เช่น ความสำคัญของหน่วยงานที่ส่งข่าวประชาสัมพันธ์ ประโยชน์ที่
 ประชาชนจะได้รับจะได้จากข่าว ประโยชน์ที่หนังสือพิมพ์จะได้รับจากการลงข่าว ลักษณะ
 ความสำคัญของเนื้อหาข่าวที่จะลงพิมพ์ วิธีการเขียนข่าวประชาสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ส่วน
 ตัวระหว่างบรรณาธิการกับผู้นำข่าวประชาสัมพันธ์ไปให้ลงพิมพ์ และคุณภาพของข่าว
 ประชาสัมพันธ์ที่สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้อ่าน

⁶⁵ รัศมี อธิธิวรรณพงศ์, " ปัจจัยที่มีต่อการพิจารณาเลือกเผยแพร่ข่าว
 ประชาสัมพันธ์ การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างหนังสือพิมพ์รายวันพ่วงคุณภาพ
 ประเภทประชานิยม และประเภทกึ่งคุณภาพกึ่งประชานิยม " (วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหาคณิศ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521)

อรนุช เลิศจรวยรักษ์⁶⁶ (2531) ทำการวิจัยเรื่อง วิธีคัดเลือกข่าวและจัดลำดับความสำคัญของสถานีวิทยุโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานครพบว่า วิธีการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของข่าวขึ้นอยู่กับ หัวหน้าฝ่ายข่าวและบรรณาธิการข่าวเป็นสำคัญ โดยที่ยึดหลักการบริหารนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานีโทรทัศน์ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบการ บริหารงานวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เป็นแนวทางในการ คัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญ การจัดกำหนดวาระประเด็นสำคัญของข่าวจะให้ข่าวราชสำนักอยู่ในลำดับแรกรองลงมาคือข่าวรัฐบาล และข่าวการเมืองจัดอยู่ในลำดับที่3...

ธงชัย มหาไตรภพ⁶⁷ (2532) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการคัดเลือกข่าวสำหรับลงพิมพ์ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 4 ฉบับ สรุปผลการศึกษาพบว่า

1. บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน ทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกข่าวเฉพาะข่าวหน้าแรก ส่วนบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามรัฐและเคล็ดมิเรอร์ทำหน้าที่คัดเลือกข่าวรวมหน้าอื่นด้วย
2. ปริมาณเนื้อที่ที่ลงข่าวในหน้าแรกรวมหน้าต่อมามีปริมาณใกล้เคียงกันในหนังสือพิมพ์ 3 ฉบับ ยกเว้น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
3. จำนวนชิ้นข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีมากกว่าฉบับอื่น ๆ 1 เท่าตัว
4. ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ 3 ฉบับมีการลงพิมพ์ข่าวการเมืองมากที่สุด ยกเว้น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐลงข่าวอาชญากรรมมากที่สุด

⁶⁶ ออรนุช เลิศจรวยรักษ์, วิธีคัดเลือกข่าวและจัดลำดับความสำคัญของสถานีวิทยุโทรทัศน์ในกรุงเทพฯ รายงานการวิจัย, 2531

⁶⁷ ธงชัย มหาไตรภพ, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการคัดเลือกข่าวสำหรับลงพิมพ์ในหน้าแรกของ หนังสือพิมพ์รายวัน... (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532)

5. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจคัดเลือกข่าวของหนังสือพิมพ์ที่ศึกษามีความแตกต่างกัน โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จำแนกไว้ได้แก่

5.1 คุณค่าของข่าว (News Values) ที่นับว่ามีอิทธิพลต่อการพิจารณาคัดเลือกข่าวของผู้คัดเลือกข่าวในหนังสือพิมพ์ฉบับใดก็ตามจะ ได้แก่ ข่าวที่มีคุณสมบัติหลายประการ คือ ความเด่น ผลกระทบ ผลต่อเนื่อง ความใกล้ชิด ความทันสมัย

5.2 ความสนใจส่วนตัว (Personal Interest) ของผู้เฝ้าประตูข่าว ได้แก่ เหตุการณ์ซึ่งผู้คัดเลือกข่าวแต่ละคนมีความสนใจอยู่อย่างรุนแรงเป็นพิเศษเฉพาะตัว เช่น เรื่องเกี่ยวกับศาสนา ความศุเคือครุนแรง ข่าวการเมือง หรือเรื่องเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ตนสนใจหรือเป็นสมาชิกอยู่

6. การทำงานของผู้ทำหน้าที่คัดเลือกข่าวจะทำงานเป็นหมู่คณะ

Galtung & Ruge ⁶⁸ (อ้างใน Robert H. Bohle 1987 : 790) เสนอว่าความเป็นลบของข่าวเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ใช้เป็นหลักคัดเลือกเหตุการณ์มาเป็นข่าว โดยได้เสนอเหตุผลที่บอกถึงความนิยมข่าวในเชิงลบมากกว่าการเสนอข่าวในเชิงบวก ดังต่อไปนี้

1. ข่าวในเชิงลบสอดคล้องกับความถี่บ่อยครั้งในการนำเสนอของหนังสือพิมพ์รายวัน หรือมีการกระจายข่าวให้ผู้อ่านได้ถี่และน่าสนใจว่าการนำเสนอข่าวข่าวในเชิงบวก
2. ข่าวในเชิงลบจะพบเห็นได้ง่ายทั้งนี้เพราะผู้อ่านเมื่ออ่านข่าวแล้วมีความกล้ากึ่งไม่ชัดเจนในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า เป็นข่าวในเชิงลบหรือบวกผู้อ่านจะตัดสินใจว่าเป็นเรื่องในเชิงลบไว้ก่อน
3. ข่าวในเชิงลบจะสอดคล้องกับช่วงเวลาเคือครือนของผู้อ่าน และยังสามารถตอบสนองความต้องการข่าวที่ไม่ดีซึ่งแอบแฝงอยู่

---

⁶⁸ Robert H. Bohle, " Negativism as News Selection Predictor " Journalism Quarterly, (Winter 1987), p. 790

4. ข่าวในเชิงลบเป็นเรื่องที่ไม่คาดฝันมากกว่าข่าวในเชิงบวกทั้งในด้านความรู้สึกต่อเหตุการณ์ที่ไม่ค่อยปรากฏเท่า ๆ กับความไม่สามารถทำนายเหตุการณ์ได้ จึงอาจทำให้ข่าวสารในเชิงลบถูกเข้าใจว่าเป็นเอกลักษณ์ มีความเป็นข่าวมากกว่า

ดังนั้นภาพลบของข่าว จึงอาจเป็นตัวคาดการณ์ที่มีนัยสำคัญของการคัดเลือกข่าวโดยนักข่าว หัวหน้าข่าว บรรณาธิการบริหารข่าว ผลกระทบที่เป็นปัจจัยอันตรายของข่าวที่เป็นลบคือ เนื้อหาในเชิงลบที่มีอยู่ในข่าวสามารถทำให้จิตใจของผู้อ่านเกิดภาพพจน์ที่ไม่ดีกับหนังสือพิมพ์ และชุมชนได้

Dr. Jack B. Hasking⁶⁹ (1979) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ข่าวในแง่ร้าย (Bad News) โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อการตัดสินใจพิจารณาการคัดเลือกข่าวของผู้สื่อข่าวว่าจะเลือกข่าวในแง่ลบหรือบวกถ้าปัจจัยทั้งหลายเท่ากัน ผลการศึกษาพบว่า นักข่าวมีแนวโน้มที่จะประเมินให้ข้อความที่เป็นลบสำคัญกว่าข้อความที่เป็นบวกเมื่อต้องประเมินความสำคัญระหว่างส่วนที่เป็นลบกับส่วนที่เป็นบวกในเรื่องเดียวกัน และนักข่าวมีแนวโน้มที่จะเลือกเสนอความเป็นลบ เมื่อต้องเลือกเสนอส่วนที่เป็นลบกับส่วนที่เป็นบวกในเรื่องเดียวกัน

White⁷⁰ (1950) ทำการวิจัยเรื่อง The Gatekeeper : A Case in the Selection of News พบว่า เป็นความจริงทางจิตวิทยาที่คนเรามักจะรับรู้ความถูกต้องของสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะที่ตรงกับความเชื่อของเราอย่างที่บรรณาธิการหนังสือพิมพ์

⁶⁹ Jack B. Haskins , ' The Effect of Bad news and Good News on Newspaper's Image ' Journalism Quarterly 61: 3 - 13 , 1979, p. 184

⁷⁰ White, D.M. ' The Gatekeeper: A Case Study in the Selection of News ' Journalism Quarterly 27 (Fall 1950), pp. 31 - 38

ซึ่งทำหน้าที่เป็นนายทวารข่าวสารหรือผู้กลั่นกรองสารอาจจะเลือกข่าวสารเสนอต่อประชาชนเฉพาะสิ่งที่เขาเชื่อว่าเป็นจริง

Gerbner ⁷¹ (1964) ศึกษาเรื่อง " Idiological Perspectives and Political Tendencies in New Reporting " พบว่า ผู้รายงานข่าวที่มีความแตกต่างกันในทางอุดมคติทางการเมืองจะเขียนข่าวข้อมูลเดียวกันออกมาต่างกัน

Greenberg & Tannenbuam ⁷² (1977) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเขียนข่าวที่ตรงกับความรู้สึกของผู้รายงานข่าว ผลปรากฏว่าจะเกิดความตึงเครียดในทางความคิด ซึ่งอาจนำไปสู่การบิดเบือนเนื้อหาได้

Breed ⁷³ (1958) ตำรวจเรื่อง สื่อสารมวลชนและการบูรณาการทางสังคม พบว่าประมาณ 2 ใน 3 ของข่าวสารที่เกิดขึ้นสื่อมวลชน จะเป็นผู้เก็บเอาไว้ ไม่เผยแพร่ต่อสาธารณชน และสรุปว่า สื่อมวลชนพยายามที่จะไม่เสนอข้อผิดพลาดของสถาบันในสังคม แต่จะพยายามรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเอาไว้

---

⁷¹ Gerbner, G. " Idiological Perspectives and Political Tendencies in New Reporting " Journalism Quarterly 41 (Autumn 1964), pp. 495 - 508.

⁷² Greenberg, B.S. and Tannenbuam Communication Researchn 4 (October 1977), pp. 169 - 178.

⁷³ Breeb, W. " Mass Communication and Social Intergation " Social Forces 37 (1958), pp. 56 - 57.